

Received / Makale Geliş Tarihi 08.10.2023
Published / Yayınlanma Tarihi 25.12.2023
Volume / Issue (Cilt/Sayı)-ss/pp 10(102), 3304-3323

Research Article / Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.10431379

Dr. Öğr. Üyesi Hacı Hayrettin Tıraş

<https://orcid.org/0000-0001-5197-9827>

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, Zübeyde Hanım Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, Niğde/TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/03ejnre35>

Doç. Dr. Sena Türkmen

<https://orcid.org/0000-0002-8334-6466>

Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi, İ.İ.B.F., İktisat Bölümü, Niğde/TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/03ejnre35>

Prof. Dr. Hüseyin Ağır

<https://orcid.org/0000-0003-1642-2876>

Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İ.İ.B.F. İktisat Bölümü, İktisat Politikası Anabilim Dalı, Ankara / TÜRKİYE
ROR Id: <https://ror.org/05mskc574>

Genişleyen BRICS Ülkelerinin Makroekonomik Göstergelerinin Değerlendirilmesi

Evaluation of Macroeconomic Indicators of Expanding BRICS Countries

ÖZET

Yirmibirinci yüzyılla birlikte küresel ekonomik sistem ve küresel siyasette hızlı ve önemli değişimler yaşanmıştır. Gelişmiş Batı ekonomilerinin büyüme hızları düşerken, gelişmekte olan ülke ekonomilerinden bir kısmı yüksek büyüme hızları ile dikkatleri çekmiştir. Sahip oldukları ucuz emek ve düşük üretim maliyeti sayesinde büyüme hızlarını ve milli gelirini artıran, büyük oranda yabancı sermayeyi çekebilen ve ekonomik krizlere karşı daha dirençli görünen bu ekonomilerden; Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve gruba sonradan dahil olan Güney Afrika Cumhuriyeti BRICS olarak adlandırılmış ve geleceğin yükselen ekonomileri olarak görülmüştür. BRICS ikinci genişleme kararını 2023 yılında almış ve 2024 yılından itibaren gruba katılacak olan altı yeni üye ile birlikte BRICS+6 olarak adlandırabileceğimiz 11 üyeli bir blok haline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, genişleme ile birlikte ortaya çıkan BRICS+6 ülkelerini önemli makroekonomik göstergeler bakımından incelemek ve istatistik verilerle karşılaştırmalar yapmaktır. Buna göre genişleme sonrası oluşan BRICS+6, dünya yüzölçümünün %33,5'ne, nüfusun yaklaşık %46,1'ne, dünya GSYİH'nın yaklaşık %29'na, mal ve hizmetler ihracatının yaklaşık %21,7'sine ve mal ve hizmetler ithalatının yaklaşık %19,8'sine sahip olacaktır. Ayrıca BRICS+6 ülkeleri, dünya işgücüne katılımının en yüksek olduğu, en fazla üretim ve tüketimin yapıldığı, dünyanın en büyük petrol, doğalgaz ve maden rezervlerine sahip ülkelerinin bir araya geldiği blok haline gelmektedir. Bu durum ise BRICS+6 ülkelerini dünyanın içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi konjonktürde küresel ekonomiye, küresel yönetişime ve uluslararası ilişkilerde pozitif çok kutupluluğun oluşmasına yapacağı etki bakımından önemli bir güç merkezi konumuna getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: BRICS, Genişleme, İşbirliği, Küresel Ekonomi.

ABSTRACT

In the twenty-first century, rapid and significant changes have occurred in the global economic system and global politics. While the growth rates of developed Western economies are decreasing, some of the developing country economies have attracted attention with their high growth rates. These economies, which increase their growth rate and national income thanks to their cheap labor and low production costs, can attract large amounts of foreign capital, and appear to be more resistant to economic crises; Brazil, Russia, India, China and the Republic of South Africa, which was later included in the group, were called BRICS and were seen as the emerging economies of the future. BRICS took its second expansion decision in 2023 and became an 11 member bloc, which we can call BRICS+6, with six new members joining the group as of 2024. The aim of this study is to examine the BRICS+6 countries that emerged with the expansion in terms of important macroeconomic indicators and to make comparisons with statistical data. Accordingly, BRICS+6, which was formed after enlargement, covers 33,5% of the world's surface area, approximately 46,1% of the population, approximately 29% of world GDP, approximately 21,7% of goods and services exports and services will account for approximately 19,8% of its imports. In addition, BRICS+6 countries are becoming the bloc where the countries with the highest participation in the world labor force, the highest production and consumption, and the countries with the world's largest oil, natural gas and mineral reserves come together. This situation makes the BRICS+6 countries an important power center in terms of the impact they will have on the global economy, global governance and the formation of positive multipolarity in international relations in the economic and political conjuncture of the world.

Keywords: BRICS, Enlargement, Cooperation, Global Economy.

1. GİRİŞ

Uluslararası arenada 21. yüzyıla birlikte meydana gelen önemli siyasal gelişmelere paralel olarak küresel ekonomik sistemde de önemli değişimler yaşanmaktadır. Günümüzde gelişmiş ülkelerin uluslararası ekonomik sistemdeki etkisi giderek azalırken, gelişmekte olan ülkelerin gücü ve ağırlığı giderek artmaktadır. Öyle ki bazı gelişmekte olan ülkeler gelişmiş ülkelerin seviyesine ulaşmakla kalmamış, çeşitli ekonomik göstergeler bakımından gelişmiş ülkeleri geride bırakmıştır (Ağır & Yıldırım, 2015). Özellikle 2008 Küresel Finansal Krizi sonrasında gelişmiş ülkelerin büyüme hızları düşerken, gelişmekte olan ülkelerin büyüme hızları artış göstermiş ve küresel ekonomide daha etkin bir hale gelmeye başlamıştır.

Küresel krizin etkisinin azalmaya başlamasıyla birlikte gelişmiş ülkeler, küresel ekonomik istikrarın sağlanması için reform çalışmaları ve daha kapsayıcı bir yönetim konusunda isteksiz davranmaya başlamışlardır (İstikbal vd., 2019). Oluşan yeni konjonktürde, ekonomisi son yıllarda hızla büyüyen, büyük oranda yabancı yatırımı çekebilen, ekonomik ve siyasal anlamda dikkat çeken, küresel dünyayı etkileyebilecek farklı yapılanmaların önemi artmıştır. Bu yapılanmalardan biride sahip oldukları ucuz emek ve düşük üretim maliyeti sayesinde büyüme hızlarını artıran, artan ihracatla birlikte döviz gelirleri ve milli gelirini artıran, büyük oranda yabancı sermayeyi çekebilen ve ekonomik krizlere karşı daha dirençli görünen BRICS (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika Cumhuriyeti) ülkeleridir. Bir işbirliği şeklinde ilk olarak 2009 yılında BRIC adı altında ilk dört ülke ile oluşturulan grup, 2010 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin de katılımıyla BRICS adıyla anılmaya başlanmıştır. Bu oluşum gelişmekte olan ülkelerin uluslararası sistemde temsil güçlerini artırarak daha fazla söz sahibi olmasını amaçlarken, G20 gibi platformlarda etkili olmaya çalışmaktadır.

BRICS üyesi ülkelerin kendi aralarında işbirliğini geliştirme noktasında (ekonomik, siyasi, demografik) önemli farklılıklar bulunmakla birlikte, temel amaçlarından birisi küresel dünyada baskın role sahip ABD karşısında bir blok olarak hareket etmek ve daha güçlü durmaktır. Günümüzde BRICS, ABD hegemonyasının zayıflamaya başlamasıyla birlikte ortaya çıkan uluslararası boşluğu doldurma çabası içerisindedir. Ancak BRICS'in bu karşı duruşu sistemde radikal değişikliklerden ziyade eşitsizlikleri giderme üzerine odaklanmaktadır (İstikbal vd., 2019). Bu bağlamda BRICS ülkelerinin çok kutuplu dünya düzeni içerisinde uluslararası sistemi daha fazla etkileme ve gelişmiş ülkelere olan bağımlılığı azaltmak amacıyla kendi içinde kurumsallaşma ve mevcut ekonomik düzene alternatif oluşturma çabası içerisinde olduğu görülmektedir.

Yirmi birinci yüzyılın başında hissedilir bir ekonomik kalkınma hızı yakalayan BRICS ülkelerinin her birinin farklı özellikleri ve yapısı olmakla birlikte ortak paydaları; zengin doğal kaynaklar, yüzölçümlerinin ve nüfuslarının büyüklüğü ile işgücünün fazlalığıdır (Bulut, 2019). Goldman Sachs tarafından 2003 yılında yayınlanan rapora göre ekonomi bakımından dünyanın geleceği BRICS ülkelerinin elinde olacaktır. Buna göre, Çin ekonomisinin 2050 yılında dünyanın en büyük ekonomisi, Hindistan ekonomisinin ise üçüncü büyük ekonomisi olacağı tahmin edilmektedir. Ardından Brezilya ekonomisinin dördüncü ve Rusya ekonomisinin dünyanın en büyük altıncı ekonomisi olacağı öngörülmektedir. Ayrıca imalat ve hizmet sektöründe Çin ve Hindistan'ın, hammadde sektöründe ise Brezilya ve Rusya'nın küresel birer aktör olacakları ifade edilmektedir (Goldman Sachs, 2003). Yani 2050 yılında dünya ekonomik sisteminde söz sahibi olacak en güçlü ülkelerin BRICS ülkeleri olacağı öngörülmektedir.

BRIC işbirliği kurulduğu 2009 yılından sonra ilk genişlemesini 2010 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti ile gerçekleştirmiş ve BRICS adını almıştır. Dünya Bankası (WB) verilerine göre (2023) günümüzde BRICS ülkeleri dünya yüzölçümünün %27,3'ne, nüfusun yaklaşık %41'ne, GSYİH'nın yaklaşık %25,8'ne, mal ve hizmetler ihracatının yaklaşık %18,7'sine ve mal ve hizmetler ithalatının yaklaşık %17,2'sine sahiptir. Bu veriler BRICS'in küresel ekonomideki ağırlığının ne kadar arttığını ve nasıl önemli bir aktör konumuna geldiğini açık bir şekilde göstermektedir. BRICS, 2023 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yapılan son toplantısında bünyesine 6 yeni üyeyi (Arjantin, Etiyopya, İran, Suudi Arabistan, Mısır ve BAE-Birleşik Arap Emirlikleri) katarak ikinci kez genişleme kararı almıştır. BRICS, Ocak 2024'ten itibaren kısaca BRICS+6 diyebileceğimiz on bir üyeli bir blok olarak anılacaktır. Yeni katılacak 6 üyeyle birlikte oluşan BRICS+6 ülkeleri dünya yüzölçümünün %33,5'ne, nüfusun yaklaşık %46,1'ne, GSYİH'nın yaklaşık %29'na, mal ve hizmetler ihracatının yaklaşık %21,7'sine ve mal ve hizmetler ithalatının yaklaşık %19,8'sine sahip olacaktır. Ayrıca BRICS+6 ülkeleri, dünyanın en büyük petrol, doğalgaz ve maden rezervlerine sahip ülkelerinin bir araya geldiği blok haline gelmektedir. Bu durum ise dünyanın içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi konjonktürde küresel ekonomiye yapacağı etki genişleyen BRICS'in on bir üyeli BRICS+6'ya dönüşmesini önemli hale getirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, BRICS ülkelerinin genişlemesi ile ortaya çıkan BRICS+6 ülkelerini önemli makroekonomik göstergeler bakımından incelemek ve istatistik verilerle karşılaştırmalar yapmaktır. Giriş bölümünün ardından BRICS+6 ülkeleri hakkında tanımlayıcı bilgiler verilmektedir. Sonrasında seçilmiş makroekonomik göstergelere ait Dünya Bankası veri tabanından elde edilen veriler ile çeşitli karşılaştırma ve değerlendirmeler yapılmaktadır. Sonuç bölümünde ise BRICS ve BRICS+6'nın genel değerlendirilmesine yer verilerek çalışma sonlandırılmaktadır.

2. BRICS'İN KURULUŞU VE TEORİK ARKA PLANI

BRIC tabiri ilk kez 2001 yılında yükselen ekonomiler olarak adlandırılan ve Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'in İngilizce baş harflerinin bir araya getirilmesi ile Goldman Sachs ekonomisti Jim O' Neill tarafından kullanılmıştır. Bu ülkeler dünya ekonomisinde en hızlı gelişen piyasalar olarak tanımlanmakta, hızlı ekonomik büyüme, yüksek iç tüketim kapasiteleri ve çeşitli alanlarda işbirliği imkanları ile dikkat çekmektedir (O'Neill, 2001). Ancak BRIC ülkelerinin uluslararası sistemde yeni bir denge unsuru olarak iş birliğine gidecekleri ve bir oluşum içinde yer alacakları düşünülmemiştir. 2010 yılında bu ülkelere Güney Afrika Cumhuriyeti'nin de dahil edilmesiyle BRICS adını almış ve günümüzde gelişmiş ülkelerin yakından takip ettiği bir grup halini almıştır. Zamanla bu oluşum bir iş birliği mekanizması oluşturma arayışına girerek uluslararası sistemde daha adil ve eşit şartların olduğu bir rekabet ortamının sağlanmasını hedeflemiştir. Ağırlıklı olarak Asya ülkelerinden oluşan BRICS gelişmekte olan ülkeler için daha adil bir dünya düzeni beklentisi meydana getirmiştir (Dilek vd., 2018).

BRICS ülkelerinin 2000-2010 dönemi ekonomik performansı incelendiğinde satınalma gücü paritesine göre dünya gelirinin yükselmesine %36 oranında katkı sağladığı ve dünya gelirinin yaklaşık olarak çeyreğinin BRIC ülkeleri tarafından oluşturulduğu görülmektedir. Bu oranın giderek artması beklenirken, BRICS'in 2020 yılına kadar dünya gelirinin yaklaşık %49'una sahip olacağı, 2050 yılına kadar da BRIC'in G-7 üyesi ülkeleri geçeceği öngörülmüştür (Güney, 2020). BRICS ülkeleri, küresel ekonomik sistem ve siyasetinde daha fazla söz sahibi olmak, ortak tavır ve kararlar almak için 2009 yılından itibaren belirli aralıklarla toplantılar yapmaktadırlar. Bu toplantılarla tüm dünyaya küresel sistemde kendilerinin de olduğunu göstermek istemektedirler. Ayrıca bu toplantılarda ele alınan konulardan BRICS'in ekonomik olduğu kadar siyasal hedefleri de olan bir birliktelik olduğu anlaşılmaktadır. BRICS ülkeleri, ekonomik ve siyasi konular dışında finans, sanayi, eğitim ve sosyokültürel alanlarda da faaliyet göstermektedir. Bu bağlamda BRICS ülkeleri Haziran 2012'de IMF'nin karar verme sürecinde kendilerinin lehine değişiklikler yapılması karşılığında IMF'nin kredi verme gücünü artırmaya katkıda bulunacaklarını belirtmişlerdir. Ayrıca dünyaya yön veren uluslararası kuruluşların daha adil yapılması gerektiği konusunda taleplerini dile getirmişlerdir (Battal ve Akan, 2019).

BRICS işbirliğini oluşturan ülkeler en büyük adımlarından birini, 2013 yılında yapılan 5. zirvede, gelişmiş batı ekonomilerinin egemenliğinde olan Dünya Bankası ve IMF gibi kuruluşlara rakip olabilecek uluslararası bir kuruluşun kurulması konusunda atmışlardır. Temeli bu zirvede atılan kuruluşun adı "New Developmet Bank" (Yeni Kalkınma Bankası) olarak belirlenmiştir (Battal ve Akan, 2019). Bankanın kuruluş anlaşması 6. zirvede imzalanmıştır. Bu yeni oluşumun temel amacının mali istikrarın güçlendirilmesi yoluyla mevcut finansal ve parasal düzenlemeleri tamamlayıcı bir rol üstlenmesi olarak belirtilmiştir. Özellikle ödemeler dengesindeki kısa dönemli baskı ve daralmaların bertarafında destek sağlamaktır (Dilek vd., 2018). İşte bu yapılanma gelişmiş batı ekonomilerinin gelişmekte olan ülkelerin eşitlikçi ve daha adil bir dünya düzeni çağrılarını kulak asmama davranışına vermiş olduğu önemli bir cevaptır. Ayrıca bu durum BRICS içerisinde ekonomik işbirliğinin geliştirildiğine dair önemli bir göstergedir.

BRICS'in uluslararası alanda kısa sürede ön plana çıkması ve kabullenilmesi, bu yapının gelişmekte olan ülkeler tarafından daha adil bir dünya oluşturulması konusunda yeni bir alternatif olarak görülmeye başlanmasına neden olmuştur. Son yıllarda dünyada görülen ekonomik, siyasi ve sosyal olaylar da dünya ekonomik ve siyasi sistemindeki değişimi hızlandırmış, BRICS gibi oluşumların daha da ön plana çıkmasına sebep olmuştur. Kurulduğu yıldan beri her yıl düzenli olarak toplantılar yapan BRICS ülkeleri, bu toplantılarda iş birliği alanlarının genişletilmesi, diyalog mekanizmalarının iyileştirilmesi, uluslararası alanda daha iyi temsil edilmek ve daha iyi yönetim için yeni kurumlarının oluşturulması konusunda çalışmalar yapmaktadırlar. Son yıllarda BRICS işbirliği mekanizmasının uluslararası alanda ve küresel sistemde etkinliğinin artacağı beklentisi birçok ülkenin BRICS'e katılma talebinde bulunmasına neden olmuştur. Pek çok ülkenin desteklediği ve yükselen bir güç olarak görülen BRICS, 2023 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nde yapılan son toplantıda, bünyesine 6 yeni üyeyi daha katacağını ve 2024 yılından itibaren 11 üyeli bir grup haline geleceğini duyurmuştur. Daha önceki üyeler gibi yeni üyelerde gelişmekte olan ülkelere oluşurken, bu ülkeler aynı zamanda dünyanın önemli petrol, doğalgaz ve maden yataklarına sahip ülkelerdir. Yeni katılacak ülkelerle birlikte oluşan BRICS+6 grubu, eski ve yeni ülkelerin ellerinde bulundurdukları zenginlikler sayesinde ve gruba üye olmayan ülkelerin destekleri ile dünya ekonomi ve siyasetinde etkilerini artırma, tüm gelişmekte olan ülkelerin istek ve beklentilerini uluslararası platformlarda dile getirme ve onları temsil etme konusunda daha güçlü bir konumda olacaktır. BRICS ülkeleri ve yeni katılacak ülkeler sonraki bölümde tek tek tanıtılmaktadır.

3. BRICS+6 ÜLKELERİNİN GENEL GÖRÜNÜMÜ

Bu bölümde BRICS+6 ülkelerinin her biri hakkında tanıtıcı bilgilere yer verilmiştir.

3.1. Brezilya

Güney Amerika kıtasında yer alan ve yüz ölçüm olarak dünyanın beşinci büyük ülkesi olan Brezilya, bölgenin en büyük ekonomisi olarak dikkat çekmektedir. Birçok bölgesel ve uluslararası kuruluşun üyesi olan Brezilya, dünyanın en büyük ilk on ekonomisi arasındadır ve G-20 üyesidir. Federal bir yapıya sahiptir. Tarihi, kültürel ve coğrafi yakınlığından dolayı Amerika ve Avrupa'nın özelliklerini taşımaktadır. Dünyanın en kalabalık beşinci ülkesidir ve yüksek kentleşme oranına sahiptir. Farklı etnik grupları içerisinde barındıran ülkede nüfusun çok

büyük bölümü kentlerde yaşamakta ve çalışabilir nüfus oldukça fazladır. Tarihi ve kültürel bakımdan önemli zenginliklere sahip olan ülkede turizm gelirleri de ekonomiye önemli katkılar sağlamaktadır. Toplam alanının büyük bölümünün ormanlarla kaplı olduğu ülkede önemli oranda tarımsal alanda bulunmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023a).

GSYİH bakımından dünyanın 10. ülkesi olan Brezilya, cari fiyatlarla 8.900 \$ kişi başı GSYİH ile de dünyada 83. sıradadır. Brezilya dünya ticaretinde önemli bir yere sahiptir ve 2022 yılında ihracatta dünyada %1,4 pay ile 24. sırada, ithalatta %1,1 pay ile 25. sıradadır. Bu özellikler Brezilya'nın önemini açıkça ortaya koymaktadır. Brezilya'nın geleneksel pazarı olan Amerika kıtası ve Avrupa Birliği'nin yanı sıra son dönemde Afrika, Orta Doğu ve Körfez, Doğu Avrupa ve Asya pazarlarına ihracatı da önemli ölçüde artmıştır. Brezilya'nın ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin, ABD, Arjantin, Hollanda, İspanya, Şili, Singapur, Meksika, Japonya ve Hindistan'dır. İhracatta; soya fasulyesi, ham petrol, demir cevherleri ve konsantreleri, petrol yağları, mısır, şeker kamışı şekeri ve kimyaca saf sakkaroz, sığır eti (dondurulmuş), soya küspesi, tavuk eti (dondurulmuş) ve kahve başlıca ürünleri oluştururken, uçak, otomotiv, demir, kimyasallar, makine, ayakkabı, kağıt, elektrik ve elektronik gibi endüstri ürünleri önemli ihraç kalemleri arasında yer almaya başlamıştır. İthalat yapılan başlıca ülkeler ise Çin, ABD, Arjantin, Almanya, Hindistan, Rusya, İtalya, G. Kore, Japonya ve S. Arabistan'dır. Bu ülkelerden petrol yağları, ham petrol, potaslı mineral ve kimyasal gübreler, azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral ve kimyasal gübreler, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar, haşarat öldürücüler, azotlu mineral ve kimyasal gübreler, petrol gazları, elektronik entegre devreler ve turbojetler, turbopropeller ve diğer gaz türbinleri gibi ürünler ithal edilmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023a).

3.2. Rusya

Asya ve Avrupa'da toprakları bulunan Rusya, dünyanın en geniş topraklara sahip ülkesi konumdadır. Doğu batı doğrultusunda uzanan Rusya topraklarının 14 ülke ile sınır komşuluğu bulunmakta ve 11 zaman dilimine ayrılmaktadır. Federal bir yapıya sahip olan Rusya, birçok bölgesel ve uluslararası kuruluşa üyedir ve Birleşmiş Milletlerin beş daimi üyesinden birisidir. Rusya dünyanın ilk on ekonomisi (6. sıra) içerisinde yer almakta ve G-20 üyesidir. Çok büyük toprak alanına sahip olan ülke nüfus bakımından dünyada 9. sırada yer almaktadır. Kentleşme yüksektir ve nüfusun yaklaşık %75'i kentlerde yaşamaktadır. Nüfusun yaklaşık yarısı çalışabilir nüfustan oluşmaktadır. Rusya topraklarının dörtte üçü düz ovalıktır ve önemli oranda tarım arazisi bulunmaktadır. Toplam alanın yaklaşık yarısı ise ormanlık alandır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023b).

Rusya, büyük bir ekonomik gücün temeli olan doğal kaynaklara ve insan gücüne sahip gelişmiş bir ülke konumundadır. Rusya, çok zengin petrol ve doğal gaz kaynaklarının yanı sıra, kömür, alüminyum, bakır, demir, elmas, altın, gümüş gibi maden kaynakları ve ormancılık ürünleri ile dünya ham madde ihracatında önde gelen ülkelerden biridir. Bu konuda birçok ülke Rusya'ya bağımlı durumundadır. Rusya, 2018 yılında günlük 11 milyon varil ham petrol üretimi, 2019 yılı itibarıyla sahip olduğu 80 milyar varil kanıtlanmış ham petrol rezervi ile 69 ülke arasında %5 pay ile 8. sırada yer almaktadır. 2019 yılı itibarıyla 2 katrilyon feet³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahiptir. Merkezi planlama ve sahip olduğu zengin kaynaklar nedeni ile Rusya'da sanayi sektörü ağır sanayi yönünde gelişmiştir. Yakıt, enerji ve metalürji üretimi toplam sınai üretimin %35'ten fazlasını, elektrik ve gıda üretimi sınai üretiminin yaklaşık %25'ni oluşturmaktadır. Pandemi ve Ukrayna savaşı nedeniyle Rusya ekonomisinde bir daralma olmakla birlikte kişi başı GSYİH 2022 yılında 15.345 \$ olarak gerçekleşmiştir. Önemli ölçüde cari fazla veren ekonomide ihracat önemli bir yer tutmaktadır. Rusya dünyada ihracat sıralaması bakımından 13. sırada bulunurken ihracat yaptığı başlıca ülkeler Çin (%14), Hollanda (%8,6), Almanya (%6) ve Türkiye (%5,4)'dir. Ülkenin en önemli ihraç ürünü %36,8 ile ham petrol ve petrol ürünleridir. Rusya ithalatta ise dünyada 21. sıradadır. İthalat yapılan başlıca ülkeler Çin (%24,8), Almanya (%9,3) ve ABD (%5,9)'dir. Türkiye ise (%2,2) 10. sırada yer almaktadır. İthal edilen başlıca ürünler telefon cihazları (%3,9), karayolu taşıtları için aksam ve parçalar (%3,6) ve tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlardan (%3,2) oluşmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023b).

3.3. Hindistan

Hindistan güney Asya'da yer alan ve yüzölçümü bakımından dünyanın 7. büyük ülkesidir. Federal cumhuriyet ile yönetilen ülke dünyanın en fazla nüfusa (dünya nüfusunun %17'si) sahip ülkesi olarak bölgesel potansiyeli ile dikkat çekmektedir. Hindistan çeşitli bölgesel ve uluslararası kuruluşa üyedir. G-20 üyesi de olan Hindistan aynı zamanda dünyanın 4. büyük ekonomisidir. Hızlı nüfus artışının olduğu Hindistan'da kentleşme oranı oldukça düşüktür ve nüfusun yaklaşık %64'ü kırsalda yaşamaktadır. Her yıl yaklaşık 10 milyon kişi işgücüne katılmaktadır. Hindistan'ın yaklaşık %52'si ekilebilir alandan oluşurken %24 oranında orman alanı ve önemli miktarda tarımsal alana sahiptir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023c).

Hindistan doğal kaynaklar bakımından çok zengin bir ülke değildir. En önemli madenler kömür, demir ve boksittir. Petrol ve gazın büyük çoğunluğu ithal edilmektedir. Son yıllarda ekonominin tarıma bağımlılığı azalmış olsa da çalışan nüfusun %60'ı tarım sektöründe istihdam edilmiştir. Son yıllardaki büyümeye rağmen mali durum zayıflığını sürdürmektedir. Hindistan'ın son ekonomik reformları başlattığı 1990'lı yılların başından itibaren ekonomik büyüme geçici olmaktan çıkmış ve önceki yıllardan daha yüksek bir büyüme oranı yakalanmıştır. Hindistan dış ticaret hacmi son yıllarda büyüyerek 2022 yılında 1,2 trilyon dolara yükselmiştir.

Başlıca ihracat yapılan ülkeler ABD, BAE, Hollanda, Çin, Bangladeş ve Singapur olarak sıralanırken, başlıca ihracat ürünleri; işlenmiş petrol ürünleri, elmaslar, ilaçlar, mücevherat, telefon cihazları, pirinç, işlenmemiş alüminyum, otomotiv aksam ve parçaları, binek araçlar, kamış/pancar şekeri, haşere önleyiciler-dezenfektanlar vb. ve kabuklu hayvanlar oluşturmaktadır. En fazla ithalat yapılan ülkeler Çin, BAE, ABD, Suudi Arabistan, Rusya, Irak, Endonezya ve Singapur'dan oluşurken, ithalattaki başlıca ürünler; ham petrol, taşkömürü, işlenmemiş yada yarı-işlenmiş altın, petrol gazları, elmaslar, elektronik entegre devreler, telefon cihazları, işlenmiş petrol ürünleri, palm yağı, azot/fosfor/potasyum içeren mineral veya kimyasal gübreler ve işlenmemiş yada yarı-işlenmiş gümüşten oluşmaktadır. Hindistan yabancı sermayeyi çekmek için önemli çabalar sarfederken aynı zamanda özel ekonomik bölgeler de oluşturmuştur (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023c).

3.4. Çin

Asya'nın en büyük yüz ölçüme sahip ülkesi olan Çin, dünyada toprak büyüklüğü bakımından 3. sırada yer almakta ve 15 ülke ile sınırı bulunmaktadır. APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İş birliği Forumu), ADB (Asya Kalkınma Bankası), ASEAN (Güneydoğu Asya Ülkeleri Örgütü) ve WTO (Dünya Ticaret Örgütü)'ne üye olan Çin, dünyanın en büyük 2. ekonomisi ve G-20 üyesidir. Cumhuriyet rejiminde tek parti ile yönetilen ülkede Çin Komünist Partisi (ÇKP) ülkenin tek siyasi hâkimidir. Çin nüfus bakımından dünyada Hindistan'dan sonra ikinci sırada yer almakta ve büyük bir işgücüne sahiptir. Kentleşmenin gelişmiş ülkelere göre düşük kaldığı Çin'de nüfusun yaklaşık %64'ü kentlerde yaşamaktadır. Ülkedeki ekilebilir arazi büyüklüğü dünyadaki ekilebilir alanın %7'sine, kendi yüz ölçümünün ise %12,7'sine karşılık gelmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023d).

Ekonomik açıdan dışa açılma çabaları sonunda dünyanın üretim ve ticaret merkezi olan Çin, son dönemlerde büyük ekonomik büyüme oranları gerçekleştirmiş ve GSYİH bakımından dünyanın 2. büyük ekonomisi konumuna gelmiştir. Dünyanın en büyük altın üretici olan Çin, Maden ve mineraller bakımından zengin bir ülkedir. Demir cevheri, demir alaşımli metal cevherleri, kömür, kalay, doğal gaz, civa, manganez, vanadyum, kurşun, çinko, alüminyumun fosfat, tungsten, uranyum, manyetit molibden, titanyum, az bulunan toprak elementleri ile yaklaşık 17 maden ve mineral türü madende lider konumundadır. Dünyada en fazla hidroelektrik enerji üretimi yapılan ülkedir. Çin kömür rezervleri bakımından dünyada birinci sırada yer alırken, dünyanın en büyük kömür üreticisi ve tüketicisidir. Enerji ihtiyacının %70'i kömürden elde edilmektedir. Petrol ve doğal gaz kaynakları mevcut olmasına rağmen, önemli bir ham petrol ithalatçısıdır. Uzay teknolojisi ve elektronik alanında kullanılan ve ender bulunan bazı madenlerin artan orandaki üretici ve ihracatçısıdır. Çin ekonomisinin itici gücü tüketim, yatırım ve ihracattır. IMF verilerine göre 2019 yılında Çin, dünya ekonomisine %38,2 pay ile en çok katkı sağlayan ülke olmuştur. Dünyanın en büyük otomobil üretici Çin'dir. Elektrikli araba üretim miktarında dünyada 1. sıradadır ve 100 adet elektrikli araç üreticisi bulunmaktadır. 2022 yılı dış ticaret verilerine göre Çin, en yüksek ticaret hacmine sahip, en fazla dış ticaret fazlası veren, birinci sıradaki ihracatçı ve ikinci sıradaki ithalatçı ülkedir. Ülkenin ihracatında en önemli ürünleri; makineler, motorlu kara taşıtları ve aksamı, elektrikli makina ve cihazlar, ecza, mineral yakıtlar ve yağlar mekanik cihazlar ve aletler, mobilyalar ve aydınlatma cihazları, plastikler ve plastikten mamul eşyalar oluştururken, ithalatta en önemli ürünler elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, mekanik cihazlar ve aletlerdir. Çin'in en çok ihracat yaptığı ülkeler; ABD, Hong Kong, Japonya, Güney Kore, Vietnam, Hindistan, Hollanda, Almanya ve Malezya, en çok ithalat yaptığı ülkeler; Tayvan, Güney Kore, Japonya, ABD, Avustralya, Rusya, Malezya, Almanya, Brezilya ve Vietnam olarak sıralanmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023d). Dünya siyasetinde de ağırlığını arttıran Çin, mevcut potansiyelini etkin kullanabildiği takdirde dünyanın en büyük ekonomisi olmaya en büyük aday ülkedir (Aşçı, 2019: 41).

3.5. Güney Afrika

Güney Afrika Cumhuriyeti Afrika kıtasının güney ucunda yer almakta ve yüz ölçümü bakımından dünyada 24. sıradadır. Tarımsal alan bakımından önemli potansiyele sahip olan ülkede ekilebilir alan oranı oldukça düşüktür. Ülke bitki örtüsü bakımından önemli bir zenginliğe sahiptir ve bitki örtüsü çeşidi bakımından dünyada üçüncü sırada yer almaktadır. Güney Afrika nüfus büyüklüğü bakımından dünyada 24. sırada yer alırken, nüfus yapısı oldukça gençtir. İşgücü katılım oranının yüksek olduğu ülkede işsizlik oranı son yıllarda artış göstermiştir. Ülke federal bir yapıya sahiptir ve başkanlık sistemi ile yönetilmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023e).

Ekonomik olarak gelişmekte olan ülkeler sınıfında yer alan Güney Afrika, GSYİH bakımından dünyada 35. sırada, kişi başı GSYİH bakımından ise 109. sırada yer almaktadır. Güney Afrika'da 2021 yılı itibarıyla, sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı %24,5, tarımın payı ise %2,5'tir. Ülkede dünyanın en zengin doğal kaynakları bulunmaktadır. Bunların başlıcaları; altın, platin, paladyum, elmas, gümüş, kömür, demir ve kromdur. Güney Afrika Sahra-altı Afrika ülkelerine açılan bir kapı olarak da nitelendirilmektedir. İthalat politikası, uzun yıllar ikame ve sıkı tarife korumacılığının ardından 1990'lı yıllardan itibaren liberalleşerek değişim geçirmiştir. Ticareti serbestleştirmeye ve geliştirmeye çalışan ülkede başlıca ihraç ürünleri; mücevherci eşyası, mineral yakıtlar, yağlar, metal cevherleri, cüruf ve kül, motorlu kara taşıtları, demir ve çelik, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, meyveler ve sert kabuklu meyveler olarak sıralanırken, ihracat yapılan başlıca ülkeler ise Çin, ABD, Almanya, Japonya, İngiltere, Hollanda, Mozambik ve Hindistan olarak sıralanmaktadır. Güney Afrika'nın ithalatında yer alan başlıca ürünler; mineral yakıtlar, yağlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler,

elektrikli makina ve cihazlar, motorlu kara taşıtları, plastikler ve mamulleri, eczacılık ürünleri iken, ithalatın yapıldığı başlıca ülkeler ise özellikle Çin, Hindistan, Almanya, ABD, Suudi Arabistan, BAE, Tayland ve Japonya olarak sıralanmaktadır. Güney Afrika DYY ülkeye çekebilme için önemli çaba harcamaktadır. Bu çabaların sonunda 2021 yılında, DYY (Doğrudan Yabancı Yatırım) çeken ülkeler içerisinde 41 milyar dolar ile 8. sırada, toplam 173 milyar dolarlık yabancı sermaye stoku ile dünyada 40. sırada yer almıştır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023e).

3.6. Suudi Arabistan

Arap yarımadasında yer alan Suudi Arabistan yüz ölçümü bakımından dünyada 12. sıradadır. Ülke topraklarının %95'i çöl yada yarı çölden oluşurken, tarımsal alan ve orman alanı çok düşük düzeydedir. Nüfus büyüklüğü bakımından dünyada 41. sırada yer alan ülkede nüfus yapısı oldukça gençtir. Nüfusun %85'i şehirlerde yaşamaktadır. Ülke nüfusunun yaklaşık %32'si yabancı göçmenlerden oluşmaktadır. İşsizliğin %5 seviyelerinde olduğu Suudi Arabistan'da göçmenler toplam işgücünün yaklaşık %80'ini, özel sektör çalışanlarının ise yaklaşık %90'ını oluşturmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023f).

GSYİH'nın %85-90'ını, ihracat gelirlerinin ise %90'ını petrol sektöründen elde eden Suudi Arabistan GSYİH bakımından dünyanın 17. büyük ekonomisidir. Kişi başına düşen milli gelir ile de dünyada 42. sırada yer almaktadır. Suudi Arabistan petrol ve doğalgaz zengini bir ülkedir. Venezuela'dan sonra dünyanın ikinci büyük petrol rezervine (267 milyar varil) sahiptir. Ülkede 8,4 trilyon m³ doğal gaz rezervi olduğu tahmin edilmektedir. Bu miktar tüm dünya toplam gaz rezervinin %4,2'sini teşkil etmektedir. Suudi Arabistan'da altın gümüş, bakır çinko, boksit, manyezit ve fosfat yatakları da bulunmaktadır. Su kıtlığının olduğu ülkede iklim dolayısıyla hurma dışında bir meyve ya da sebze yetişmemektedir. Suudi Arabistan hükümeti yerli sanayinin gelişmesini teşvik ederken, yabancı işçi çalıştırılmasına sınırlamalar getirmiştir. Suudi Arabistan'da dış ticaret önemli gelişmeler kaydetmesine rağmen, ülkenin ihracatında başta petrol ve doğal gaz olmak üzere, mineral yakıtlar, yağlar, plastikler ve mamulleri ile organik kimyasallar temel ihraç ürünlerini oluşturmaktadır. İhracat yapılan başlıca ülkeler ise Çin, Hindistan, Japonya, Güney Kore, ABD, Tayvan, Singapur ve Malezya olarak sıralanmaktadır. İthalatı yapılan mamuller ise motorlu kara taşıtları, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, elektrikli makina ve cihazlar, mineral yakıtlar, yağlar, eczacılık ürünleri, hububat, demir ve çelik, plastikler ve mamulleri ile mücevherci eşyaları olarak sıralanırken, başlıca ithalat yapılan ülkeler; Çin, ABD, Hindistan, Almanya, Japonya, İsviçre, Güney Kore, İngiltere ve İtalya olarak sıralanmaktadır. Suudi Arabistan DYY konusunda da oldukça aktiftir. 2021 yılı itibarıyla 261 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoku ile dünyada 28. sırada yer alırken, DYY çeken ülkeler arasında 19 milyar dolar ile 23. sırada yer almıştır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023f).

3.7. Arjantin

Güney Amerika Kıtasında yer alan Arjantin yüzölçümü büyüklüğü bakımından Güney Amerika Kıtası'nda Brezilya'dan sonra 2., dünya genelinde ise 8. sıradadır. Arjantin önemli miktarda ekilebilir araziye sahiptir ve iklim şartlarının da uygun olması orman alanlarının oluşmasına ve ormancılık yapılmasına imkan sağlamaktadır. Birçok bölgesel ve uluslararası kuruluşun üyesi olan Arjantin, federal bir yapıya sahiptir ve başkanlıkla yönetilmektedir. Nüfus bakımından dünyanın en kalabalık 33. ülkesidir. Yaşlı nüfusun artma eğiliminde olduğu ülkede şehirleşme oranı oldukça yüksektir ve nüfusun yaklaşık %92'si şehirlerde yaşamaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023g).

Arjantin zengin doğal kaynaklara ve verimli ovalara sahiptir. Ülkede, kurşun, çinko, kalay, bakır, demir cevheri, altın, manganez, petrol, uranyum kaynakları bulunmaktadır. Arjantin, 4.700 kilometrelik sahili ile dünyanın en iyi balıkçılık alanlarından birine sahiptir. Arjantin, Latin Amerika'nın 3., dünyanın ise 22. büyük ekonomisidir. Cari fiyatlarla 13.686 dolarlık kişi başı GSYİH ile dünyada 69. sıradadır. Arjantin ihracat bakımından dünyada %0,4 pay ile 43. sırada, ithalat bakımından ise dünyada %0,3 pay ile 48. sıradadır. En fazla ihraç edilen ürünler; mısır, soya yağı ve fraksiyonları, küspe ve katı atıklar, eşya taşıma amaçlı kamyon-kamyonet, buğday ve mahlut, soya fasulyesi, ham petrol, sığır eti, biodizel ve bunların karışımları ve otomobiller olarak sıralanırken, en çok ihracatın yapıldığı ülkeler; Çin, ABD, Şili, Hindistan, Hollanda, Vietnam ve Peru'dur. Başlıca ithalat ürünleri ise, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar, karayolu taşıtları için aksam ve parçalar, telefon cihazları, soya fasulyesi, otomobiller, serum, aşı, toksin vb. ürünler, mineral veya kimyasal gübreler, bilgisayarlar ve dozlandırılmış ilaçlardır. En fazla ithalatın yapıldığı ülkeler ise Çin, Brezilya, ABD, Almanya, Bolivya, Hindistan ve Tayvan olarak sıralanmaktadır. Arjantin ülkeye DYY çekmek için çaba gösterse de arzulanılan seviyede DYY ülkeye çekmeyi başaramamıştır. Ülkede en çok DYY yapılan alanlar petrol üretim ve dağıtımı, iletişim ve bankacılıktır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023g).

3.8. Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Arap yarımadasında yer alan ve Basra Körfezi'ne kıyısı olan BAE, 200'e yakın adayı ihtiva eden, yüzölçümü bakımından dünyada 110. sırada yer alan küçük bir ülkedir. Son yıllarda su sıkıntısının yaşandığı ülkenin topraklarının yaklaşık %97'si çölden oluşmaktadır. Çok genç bir nüfus yapısına sahip olan BAE'nin nüfusu yaklaşık 10 milyondur. Mutlak Monarşi ile yönetilen ülkede, nüfusun çoğunluğunu ülkede ikamet izniyle

çalışan yabancılar oluşturmaktadır. İşsizlik oranının 2021 yılında %3,4 seviyesinde seyrettiği ülkede, ülke vatandaşları ticaret dışında genelde kamu kurumlarında memur olarak istihdam edilmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023h).

BAE petrol ve doğalgaz zengini bir ülkedir ve OPEC üyesidir. Kanıtlanmış ham petrol rezervi 2021 yılı itibarıyla 111 milyar varildir. BAE'nin günlük petrol üretim miktarı 2,7 milyon varildir. Rezerv bakımından OPEC içerisinde 5. büyük ülkedir. 2021 yılı itibarıyla 8,2 trilyon m³ kanıtlanmış doğalgaz rezervi vardır ve üretimi 54 milyar m³ tür. BAE, 196 ülke arasında dünyanın 28. büyük ekonomisi, kişi başı GSYİH bakımından 23. sırada yer almaktadır. Petrol fiyatlarındaki değişiklikler ekonomik gelirini doğrudan etkilemektedir. Ülkede tarım ve sanayi üretimi yetersiz olduğundan, ihtiyaçların çoğunluğu ithalat yoluyla karşılanmaktadır. Hidrokarbon gelirleri ekonominin dayanıklılığını artırmaktadır. BAE'nin başlıca ihracat ürünlerini, mineral yakıtlar, yağlar, mücevherci eşyası, elektrikli makina ve cihazlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, plastikler ve mamullerinden oluşurken, Tayvan, Suudi Arabistan, Hindistan, Irak, Hong Kong ve Umman başlıca ihracat yapılan ülkeler olarak sayılmaktadır. Başlıca ithalat ürünleri ise mücevherci eşyası, elektrikli makina ve cihazlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, mineral yakıtlar, yağlar ve eczacılık ürünleri iken, ithalatın yapıldığı ülkeler; Tayvan, Suudi Arabistan, Hindistan, Irak, Hong Kong ve Umman olarak sıralanmaktadır. BAE Hükümeti son dönemde elde ettiği deneyim ve sermaye birikimi sayesinde dış pazarlarda yatırıma da yönelmiştir. BAE, 2021 yılında 172 milyar dolarlık yabancı sermaye stoğu ile dünyada 41. sıradadır. Emirlikler sahip olduğu yatırım şirketleri aracılığıyla çeşitli ülkelerde telekom ve sanayi şirketleri ile bankalar satın almaktadır. Ayrıca, liman, serbest bölge işletme, gayrimenkul geliştirme gibi projeler aracılığıyla yurtdışında yatırımlar da yapabilmektedirler (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023h).

3.9. İran

Genel olarak Asya kıtasının güney batısında yer alan İran, yüz ölçümü bakımından dünyanın 17. ülkesidir. Ülke arazisi engebeli ve dağlık olması yanında, İran topraklarının %55'i otlak, %23'ü çöl, %14'ü ekilebilir alan ve %8'i ormandır. Nüfus bakımından dünyanın en kalabalık 17. ülkesi olan İran, oldukça genç bir nüfus yapısına sahiptir. İşgücüne katılımın yüksek olduğu ülkede nüfusun yaklaşık %77'si kentlerde yaşamaktadır. Başkanlık sistemi ile dini teokrazi karışımı kendine özgü bir yönetim biçimi ile yönetilen ülkede işsizlik oranı %10'larda seyrederken, enflasyon oranı uygulanan ambargolarında etkisiyle son yıllarda yükselerek %49'a ulaşmıştır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023i).

OPEC üyesi olan İran'ın başlıca doğal kaynağı petrol ve doğalgazdır. 208 milyar varil petrol rezervi ile Venezuela ve Suudi Arabistan'dan sonra dünyanın üçüncü büyük rezerve sahip ülkesidir. Doğalgaz rezervi bakımından ise 34 trilyon m³ ile Rusya'dan sonra dünyada ikinci zengin rezerve sahip ülkedir. Ayrıca İran; çinko, bakır, demir, uranyum, kurşun, krom, manganez, kömür, sülfür ve altın gibi madenler bakımından da zengindir. İran, dünyanın en büyük çinko, ikinci büyük bakır rezervine ve dokuzuncu büyük demir rezervlerine sahiptir. Ekonomi esas itibarıyla petrol ve doğalgaz ihracatı üzerine kuruludur. Bu özellikleriyle İran, GSYİH bakımından dünyanın 40. büyük ekonomisidir. Kişi başı GSYİH bakımından ise dünyada 130. sıradadır. Uzun yıllar uygulanan ambargoların ticarete yol açtığı gerileme ve ekonominin petrol ve doğalgaz gelirlerine bağımlı olması ekonomik zayıflamayı da beraberinde getirmiştir. İran'ın dış ticareti yıllardır yaptırımlara bağlı olarak önemli dalgalanmalar yaşamaktadır. İran'ın başlıca ihraç ürünleri, plastikler ve mamulleri, mineral yakıtlar, yağlar, organik kimyasallar, bakır ve bakırdan eşya, demir ve çelik, alüminyum ve alüminyumdan eşya, meyveler ve sert kabuklu meyveler olarak sıralanırken, başlıca ihracat yapılan ülkeler, Çin, Türkiye, Pakistan, Hindistan, Ermenistan ve Azerbaycan olarak sıralanmaktadır. İthalatta başlıca ürünler ise, hububat, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, elektrikli makina ve cihazlar, yağlı tohum ve meyveler, saman ve kaba yem, hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar olarak sıralanırken, ithalat yapılan başlıca ülkeler, Çin, Brezilya, Türkiye, Hindistan, Almanya, Malezya ve Arjantin olarak sıralanmaktadır. Ayrıca bankacılık sektörünün küresel sisteme entegrasyonunun gecikmesi ihtiyaç duyulan yabancı sermaye yatırımlarının ve dış ticaretin gelişmesini engellemiştir. İran, 2021 yılında DYY çeken ülkeler arasında 1 milyar dolar ile 80. sırada, yabancı sermaye stoku bakımından 60 milyar dolar ile 59. sıradadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023i).

3.10. Mısır

Mısır Kuzey Afrika'da yer almakta ve sahip olduğu toprakların büyüklüğü bakımından dünyanın 29. ülkesidir. Topraklarının büyük bölümü çöllerden oluşmaktadır. Toplam alanın ancak %3,8'i ekilebilir araziden oluşurken, sadece %0,1'i ormanlık alandan oluşmaktadır. Başkanlık sistemi ile yönetilen ülkede nüfus artış hızı oldukça yüksektir. Genç bir nüfus yapısına sahip olan Mısır'da kentleşme oranı düşüktür ve nüfusun yaklaşık %57'si kırsalda yaşamaktadır. Mısır nüfus bakımından dünyanın en kalabalık 14. ülkesidir. Nüfusun %96'sı Nil Deltası ile Nil Nehri arasındaki 20 km'lik alanda yaşamaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023j).

Mısır, ham petrol rezervi bakımından kanıtlanmış 3 milyar varil petrol ile dünyada 26. sıradadır. Ham petrol üretimi bakımından ise 2022 yılında günlük 667 bin varil petrol üretimi ile 117 ülke arasında % 1 pay ile 27. sıradadır. Bununla birlikte Mısır, 63 trilyon m³ kanıtlanmış doğalgaz rezervine sahiptir. Mısır doğal gaz rezervi bakımından dünyada %1 pay ile 17. sırada, üretim bakımından %2 pay ile 13. sıradadır. Mısır GSYİH bakımından dünyanın en büyük 31. Ekonomisi iken kişi başı GSYİH bakımından dünyada 131. Sıradadır. Mısır,

küresel ekonomik koşullardan ve Ukrayna'daki savaştan olumsuz etkilenmiştir. Önemli oranda cari işlemler açığı veren ekonomide İşsizlik makul sayılabilecek düzeyde (%7,4) seyrederken enflasyon oranı yükselmeye (%13,7) başlamıştır. Dış ticaret açığının kronik hale geldiği Mısır ekonomisinde sanayi ürünleri ile birlikte temel tarım ürünleri de ithal edilmektedir. Mısır, 2021 yılında dünya tahıl ithalatında 7. sırada yer almıştır. Mısır'ın ihracatının bölgelere göre dağılımı şöyledir; AB %34, Ortadoğu %24, Afrika %12 ve Körfez İşbirliği Konseyi (KİK) Bölgesi %10 paya sahiptir. Başta gelen ihraç ürünleri, mineral yakıtlar, yağlar, plastikler ve mamulleri, elektrikli makina ve cihazlar, gübreler olarak sıralanırken, Türkiye, İspanya, İtalya, Suudi Arabistan ve ABD başlıca ihracat yapılan ülkelerdir. Mısır'ın başlıca ithalatını yaptığı ürünler ise, mineral yakıtlar, yağlar, hububat, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, plastikler ve mamulleri, demir ve çelik, elektrikli makina ve cihazlar olarak sıralanırken, başlıca ithalat yapılan ülkeler Çin, Suudi Arabistan, ABD, Hindistan, Rusya, Kuveyt ve Türkiye olarak sıralanmaktadır. Ayrıca Mısır, DYY bakımından 2021 yılı itibariyle 138 milyar dolar yabancı sermaye stoku ile dünyada 45. sırada, 5 milyar dolarlık DYY ile 49. sıradadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023j).

3.11. Etiyopya

Etiyopya, Afrika Kıtasında 3.000 yıllık en eski medeniyete sahip olup, tarihte hiç bir zaman sömürge olmamış bir doğu Afrika ülkesidir. Yüz ölçümü bakımından dünyada 26. sıradadır. Federal bir yapıya sahip olan ülke cumhuriyetle yönetilmekte ve yaklaşık 123 milyonluk nüfusu ile Nijerya'dan sonra Afrika'nın en kalabalık 2., dünyanın ise 12. ülkesidir. Çok yüksek nüfus artış oranına ve oldukça genç bir nüfusa sahip olan Etiyopya'da kentleşme çok düşük seviyededir ve nüfusun yaklaşık %77'si kırsal alanda yaşamaktadır. Etiyopya çok farklı etnik grupları bünyesinde barındırmaktadır (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023k).

Etiyopya hidroelektrik dışında diğer enerji kaynakları bakımından son derece fakirdir. Ülkede enerji üretimine elverişli 9 adet nehir bulunmakta ve kullanılan enerjinin %98'i hidroelektrik kaynaklarından elde edilmektedir. Önemli oranda tarımsal alana sahip olan ülkede tarımsal arazilerin sulama imkanları hiç gelişmemiş ve bugün tarıma elverişli arazilerin ancak %4'ü sulanabilmektedir. Dolayısıyla tarım geliştirilememiştir. Madencilik sektörünün Etiyopya ekonomisine katkısı çok azdır ve sektörün GSYH'ya katkısı %2 düzeyindedir. Ancak, Etiyopya Madencilik Bakanlığı'na göre ülkede önemli miktarda altın, titanyum, platinyum, nikel, potasyum ve soda yatakları vardır. Ayrıca rezerv durumları henüz tam olarak kestirilemeyen mermer, granit, kalker, kalay, alçıtaşı, değerli taş, demir cevheri, kömür, bakır, silis, diyotomit madenleri de mevcuttur. Jeotermal enerji dışında doğal gaz ve petrol potansiyelinin de olduğu tahmin edilmektedir. Son yıllarda önemli büyüme oranları yakalayan Etiyopya ekonomisi toparlanma çabası içerisindedir. Etiyopya GSYİH bakımından dünyada 60. sırada, kişi başı GSYİH bakımından ise 184. sıradadır. İşsizliğin en fazla olduğu (%50 civarında) ülkelerden bir olarak bilinen Etiyopya'da Dünya Bankası istatistiklerine göre işsizlik çok düşük (%3,9) seyrederken, enflasyon oranları son yıllarda yükselmeye (%27) başlamıştır. Kronik olarak dış ticaret açığı veren Etiyopya'da ekonomiye tarım sektörü yön vermektedir. Ülke ihracatının çok büyük bölümü tarımsal ürünlere dayanırken, en önemli ihraç ürünleri kahve, çay, baharat, sebzeler ve bazı kök yumrular, yağlı tohum ve meyveler, saman ve kaba yem, canlı ağaçlar ve diğer bitkiler, etler ve yenilen sakatat olarak sıralanmaktadır. Etiyopya'nın ihracat yaptığı başlıca ülkeler ise ABD, Suudi Arabistan, Somali, Almanya, Hollanda, BAE, Belçika, Japonya ve Çin'dir. İthalatı oluşturan başlıca ürünler ise makineler, mekanik cihazlar ve aletler, motorlu kara taşıtları, hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar, elektrikli makina ve cihazlar, hububat, gübreler, mineral yakıtlar, yağlar, plastikler ve mamulleri olarak sıralanırken, ithalat yapılan başlıca ülkeler Çin, Hindistan, ABD, Türkiye, Mısır, Fas, BAE ve Malezya olarak sıralanmaktadır. 1992 yılından itibaren serbest pazar ekonomisi uygulamaya başlayan Etiyopya'da özellikle 2000'li yıllardan itibaren DYY'da önemli gelişmeler olmuştur. 2021 yılı itibariyle 4 milyar doların üzerinde gerçekleşen DYY'nin 2023 yılında 5,3 milyar dolara yükseldiği tahmin edilmektedir (T.C. Ticaret Bakanlığı, 2023k).

4. ÇEŞİTLİ GÖSTERGELER BAKIMINDAN BRICS+6 ÜLKELERİNİN PERFORMANSI

Bu bölümde BRICS+6 ülkeleri seçilmiş çeşitli göstergeler bakımından istatistiki veriler yardımıyla değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

4.1. Ülkelerin Yüzölçümü ve Alanları

Yüz ölçümü, bir yerin veya bir şeyin büyüklüğünü ifade etmektedir. Ülkelerin yüz ölçümü de kapladıkları alanlarla ifade edilmekte ve kullanım biçimlerine göre; tarımsal, ekilebilir, orman, mera gibi kategorilere ayrılabilir. Tablo 1'de BRICS+6 ülkelerinin toplam yüzölçümü ve alanlarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Tablo 1: Ülkelerin 2021 Yılı Yüzölçümü ve Alanlar

Ülkeler	Yüz Ölçüm (km ²)	Ekilebilir Alan (Toplam Alanın %)	Tarımsal Alan (Toplam Alanın %)	Orman Alanı (Toplam Alanın %)
Brezilya	8.358.140	6,7	28,3	59,4
Rusya	16.376.870	7,4	13,2	49,8
Hindistan	2.973.190	52,3	60,2	24,3
Çin	9.424.703	12,7	56,1	23,4
Güney Afrika	1.213.090	9,9	79,4	14,1
Yeni Katılacak Ülkeler				
Suudi Arabistan	2.149.690	1,6	80,8	0,5
Arjantin	2.736.690	11,9	39,6	10,4
BAE	71.020	0,7	5,5	4,5
İran	1.622.500	9,6	29,0	6,6
Mısır	995.450	3,4	4,0	0,0
Etiyopya	1.128.571	14,4	34,1	15,1
Dünya	140.486.937	10,8	36,8	31,2

Kaynak: WB, WDI, 2023

Tablo 1'e göre BRICS+6 ülkeleri arasında en büyük yüz ölçüme sahip ülke Rusya'dır. Rusya aynı zamanda dünyanın da en büyük yüz ölçümüne sahip ülkesidir. Rusya'yı Çin ve Brezilya takip ederken, en küçük yüz ölçüme sahip ülke BAE'dir. BRICS ülkeleri dünya yüz ölçümünün yaklaşık %27,3'nü oluştururken yeni katılacak ülkelerle birlikte bu oran yaklaşık %33,5'e ulaşacaktır. Başka bir ifadeyle dünyanın yaklaşık üçte birinin BRICS+6 ülkelerinden oluşacağı anlamına gelmektedir. Önemli bir toprak büyüklüğüne sahip olan BRICS+6 ülkeleri dünya ekilebilir alanının da yaklaşık %35,3'ne (ya da üçte birinden fazlasına) sahiptir. BRICS+6 ülkeleri toprak büyüklüğüne göre en büyük ekilebilir alana sahip ülkeler; Hindistan (%52,3), Etiyopya (%14,4), Çin (%12,7) ve Arjantin (11,9) olarak sıralanırken en küçük ekilebilir alana sahip ülke BAE'dir. Dünya ortalamasının %10,8 olduğu bu oranda, diğer BRICS+6 ülkeleri %10'un altında değişik değerler alırken Hindistan'ın yaklaşık yarısından fazlasının ekilebilir alandan oluşması dikkat çekmektedir.

Çevre, hava kirliliği ve tarımsal üretim açısından önemli olan orman ve tarımsal alan büyüklüklerine baktığımızda ise ekilebilir alan ile paralellik arz ettiği görülmektedir. BRICS+6 ülkeleri dünya toplam tarım alanlarının yaklaşık %31,5'ne ve orman alanlarının yaklaşık %38,3'ne sahiptir. BRICS+6 ülkeleri arasında tarımsal alan ve orman alanlarının BRICS'e yeni katılacak ülkelere göre daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Genel olarak değerlendirdiğimizde dünya toplam alanının, ekilebilir alanının, tarımsal alanının ve orman alanlarının yaklaşık üçte birinin BRICS+6 ülkelere ait olduğunu söylemek mümkündür.

4.2. Ülkelerin Nüfusu ve Nüfus Yapısı

Nüfus, belli bir zamanda, belli bir bölgede veya ülkede yaşayan insan sayısını ifade etmektedir. Nüfusun azlığı veya çokluğu önemli olduğu gibi nüfusun yapısı da önemlidir. Nüfus; kırsal-kentsel, yaşlı-genç, kadın-erkek, eğitilmiş-eğitimsiz, bağımlı-bağımlı olmayan gibi pek çok kategoriye ayrılarak incelenebilmektedir. Ülkelerin gelişmesinde, ekonomik büyümesinde, milli gelirin paylaşımında ve refahın artırılması gibi pek çok konuda nüfusun büyüklüğü ve yapısı büyük önem arz etmektedir. Tablo 2'de BRICS+6 ülkelerinin toplam nüfusları ve nüfusun yapısına ilişkin yer almaktadır.

Tablo 2: Ülkelerin Nüfusu ve Nüfus Yapısı

Ülkeler/Yıllar	Toplam Nüfus (Milyon Kişi)	Kırsal Nüfus (Toplam Nüf. %)	Kentsel Nüfus (Toplam Nüf. %)	Nüfusun Büyüme Oranı %	0-14 Yaş Nüfus (Toplam Nüfusun %)	15-65 Yaş Nüfus (Toplam Nüfusun %)	65 Yaş Üstü Nüfus (Toplam Nüfusun %)
	2022	2022	2022	2022	2022	2022	2022
Brezilya	215.3	12,4	87,6	0,46	20,3	69,9	9,9
Rusya	143.6	24,9	75,1	0,07	17,7	66,5	15,8
Hindistan	1.417.2	64,1	35,9	0,68	25,3	67,8	6,9
Çin	1.412.2	36,4	63,6	-0,01	17,2	69,0	13,7
Güney Afrika	59.9	31,7	68,3	0,84	28,6	65,6	5,9
Yeni Katılacak Ülkeler							
Suudi Arabistan	36.4	15,3	84,7	1,27	25,9	71,2	2,8
Arjantin	46.2	7,7	92,4	0,93	23,1	65,0	11,9
B. A. E.	9.4	12,5	87,5	0,81	15,2	82,9	1,8
İran	88.6	23,2	76,8	0,71	23,6	68,8	7,6
Mısır	111.0	57,0	43,0	1,57	32,9	62,3	4,8
Etiyopya	123.4	77,3	23,0	2,54	39,6	57,2	3,1
Dünya	7.951.1	43,1	56,9	0,80	25,3	64,8	9,8

Kaynak: WB, WDI, 2023

Tablo 2’de yer alan bilgilere göre ele alınan ülkeler içerisinde en fazla nüfusa Hindistan, en az nüfusa ise BAE sahiptir. BRICS içerisinde yer alan ve dünyanın en kalabalık iki ülkesi olan Hindistan ve Çin dünya nüfusunun yaklaşık %35,6’sını oluşturmaktadır. Toplam BRICS nüfusu dünya nüfusunun yaklaşık %40,1’ni oluştururken BRICS+6 ülkeleri yaklaşık %46,1’e ulaşmaktadır. Dünya nüfusunun yaklaşık %43,1’i kırsalda yaşarken %56,9’u kentlerde yaşamaktadır. BRICS+6 ülkelerinde ise nüfusun, Etiyopya’da %77,3’ü, Hindistan’da %64,1’i ve Mısır’da %57’si kırsalda yaşamaktadır. Yine bu ülkelerde kentleşme oranı düşük düzeyde kalmıştır. Nüfusun büyüme oranı en fazla Etiyopya (%2,54), Mısır (%1,57) ve Suudi Arabistan (%1,27)’de gerçekleşirken en düşük oran %-0,01 oranı ile Çin’de gerçekleşmiştir. Dünya nüfusunun ortalama büyüme oranı %0,8 iken BRICS ülkelerinde bu oran %0,4 yeni katılacak ülkelerde %1,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 2’den ülkelerin nüfus yapıları incelendiğinde 0-14 yaş arası nüfusun en fazla olduğu ülke Etiyopya, en düşük olduğu ülke BAE’dir. Bu konuda dünya ortalaması %25,3’tür. 15-65 yaş arası nüfusun en fazla olduğu ülke BAE en düşük olduğu ülke ise Etiyopya’dır. Dünya ortalaması ise % 64,8’dir. Bu konuda Etiyopya dışında tüm diğer ülkelerde bu oran dünya ortalamasının üzerindedir. 65 yaş üstü nüfusun en fazla olduğu ülkeler Rusya, Çin ve Arjantin olarak sıralanırken en düşük olduğu ülke BAE’dir. Dünya ortalamasının %9,8 olduğu bu konuda diğer ülkelerin değerleri dünya ortalamasının çok altında kalmaktadır. Bu durum aynı zamanda BRICS+6 ülkelerinde genç ve çalışabilir nüfusun fazlalığını, yaşlı ve bağımlı nüfusun azlığını göstermektedir.

4.3. GSYİH ve Büyüme

Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GSYİH) genel olarak, bir ülkede belirli bir yılda üretilen nihai mal ve hizmetlerin o yılın piyasa fiyatları üzerinden parasal değerinin toplamını ifade etmektedir. Ekonomik büyüme ise bir ülkede üretilen mal ve hizmetlerin miktarının zaman içinde (genellikle yıllık) artmasıdır (Ünsal, 2013). Bir başka ifade ile ekonomik büyüme GSYİH’nın zaman içinde sürekli artmasıdır. Bir ülkede yaşayan insanların yaşam standardını yükseltmenin yegane yolu ekonomik büyümedir (GSYİH’nın artırılmasıdır). Özellikle kişi başı GSYİH ekonomik refahın en önemli göstergelerindedir. Dolayısıyla ülkelerin temel ekonomik hedeflerinin başında hızlı ve istikrarlı bir ekonomik büyümeyi sağlamak gelmektedir. Tablo 3’te BRICS+6 ülkelerinde GSYİH verileri yer almaktadır.

Tablo 3: GSYİH Verileri

Ülkeler	GSYİH (Milyon -Cari \$)		GSYİH Büyüme Oranı (%)	Kişi Başı GSYİH (Cari \$)		Kişi Başı GSYİH Büyüme Oranı (%)
	2009	2022	(2009-2022)	2009	2022	(2009-2022)
Brezilya	1.666.996	1.920.096	15,2	8.570	8.918	4,1
Rusya	1.222.646	2.240.422	83,2	8.563	15.345	79,2
Hindistan	1.341.888	3.385.090	152,3	1.097	2.389	117,8
Çin	5.101.691	17.963.171	252,1	3.832	12.720	231,9
Güney Afrika	329.754	405.870	23,1	6.444	6.776	5,2
Yeni Katılacak Ülkeler						
Suudi Arabistan	429.098	1.108.149	158,3	15.065	30.436	102,0
Arjantin	332.977	632.770	90,0	8.184	13.686	67,2
B. A. E.	253.547	507.535	100,2	31.723	53.758	69,5
İran	416.397	388.545	-6,7	5.603	4.388	-21,7
Mısır	189.147	476.748	152,1	2.212	4.295	94,2
Etiyopya	32.437	126.784	290,9	374	1.028	174,8

Kaynak: WB, WDI, 2023

BRICS+6 ülkelerinde GSYİH değerleri Tablo 3’ten incelendiğinde en yüksek GSYİH değeri Çin’e en düşük GSYİH değeri Etiyopya’ya aittir. Çin’in GSYİH’sı diğer dört BRICS ülkesinin toplam GSYİH’sının toplamından daha yüksektir. Ele alınan dönemin sonunda İran dışında diğer tüm ülkelerin GSYİH’sı artış gösterirken İran’da dönem içerisinde GSYİH %6,7 oranında düşmüştür. Dönem içerisinde en yüksek büyüme oranı %290,9 ile Etiyopya’da gerçekleşirken bunu %252,1 ile Çin izlemiştir. Bu büyüme oranlarıyla birlikte Çin’in GSYİH’sı tüm diğer ülkelerin GSYİH’den (yaklaşık %38) daha yüksek değere ulaşmıştır. Tablo 3, kişi başı GSYİH değerleri bakımından incelendiğinde büyüme oranlarının kişi başı GSYİH’ya da yansıdığı İran dışında tüm ülkelerde önemli artışların olduğu görülmektedir. Ele alınan dönemde en yüksek kişi başı GSYİH değeri BAE ve Suudi Arabistan’a aitken, en düşük kişi başı GSYİH değeri Etiyopya’ya aittir. Dönem içerisinde gerçekleşen büyüme oranları her ülkede farklı düzeyde seyredirken en yüksek değer Çin’e en düşük değer ise Brezilya’ya aittir. İran’da ise %21,7 oranında düşüş yaşanmıştır. Dönem içerisinde BRICS+6 ülkelerinin her birinin kendi içerisinde göstermiş oldukları ekonomik performans GSYİH değerleri ve ekonomik büyüme oranlarını farklı biçimlerde etkilemiştir.

4.4. İşgücü, İstihdam ve İşsizlik

Ekonomik açıdan bir ülkenin nüfusuna dayanan işgücü, çalışma kabiliyet ve isteğine sahip olan nüfusu ifade etmektedir. Bir başka ifadeyle işgücü, hem istihdam hem de işsiz kavramını kapsamaktadır (Makhdum, 2021). İşsizlik ise bir ülkede çalışabilecek durumda olan ve çalışmak isteyen kişilerin bir bölümünün işinin olmamasıdır (Ünsal, 2013). Burada önemli olan çalışabilecek durumda olan ve kendi iradeleri dışında iş bulamayanların işsiz olarak kabul edilmesidir. Dolayısıyla yapabilecekleri iş olmasına rağmen kendi iradeleri ile çalışmayan kişiler işsiz olarak değerlendirilmemekte ve işsizlik kavramı dışında tutulmaktadır. İşsizlik tüm ülke ekonomilerinin en önemli problemlerinden biridir. Her ne kadar bireysel bir problemmiş gibi görülse de aslında sosyal bir problemdir (Adak, 2010). Emeğin tam olarak istihdam edilememesi anlamına gelen işsizlik, sadece işsiz bireyler için maddi ve manevi sıkıntılar doğurmamakta, aynı zamanda mevcut kaynakların tam olarak kullanılamamasından dolayı ekonomik refahın düşmesine de sebep olmaktadır. İktisatta “Okun Yasasına” göre işsizlik oranındaki her %1’lik artış GSYİH’da %2,5 oranında düşüşe neden olmaktadır (Afşar, 2013). Tablo 4’te BRICS+6 ülkelerinde işgücü, istihdam ve işsizlik verileri yer almaktadır.

Tablo 4: İşgücü, İstihdam ve İşsizlik Verileri

Göstergeler/ Ülkeler	Toplam İşgücü (%)		İşsizlik Oranı (%)		İstihdamın Nüfusa Oranı (%)		Sektörel İstihdam Oranı (%)					
	2009	2021	2009	2021	2009	2021	Tarım		Sanayi		Hizmetler	
Brezilya	49,2	49,2	9,4	13,3	59,6	53,7	13,3	9,7	23,1	20,6	63,6	69,7
Rusya	53,2	51,1	8,3	4,7	57,4	59,2	8,3	5,8	27,5	26,9	64,2	67,3
Hindistan	37,5	36,1	8,4	7,7	50,1	44,8	52,5	44,0	21,1	25,3	26,4	30,7
Çin	58,3	55,3	4,7	4,6	68,2	64,1	38,1	24,4	27,8	28,2	34,1	47,4
Güney Afrika	41,2	39,8	20,5	28,8	46,2	39,7	17,8	21,3	22,0	17,3	60,3	61,4
Yeni Katılacak Ülkeler												
Suudi Arabistan	36,5	43,6	5,4	6,7	49,4	55,1	6,4	2,7	23,6	20,0	70,1	77,3
Arjantin	45,0	46,3	8,7	8,7	55,5	55,1	9,8	7,7	21,2	20,0	69,0	72,4
B.A.E	66,3	69,0	2,7	3,1	74,9	78,9	4,0	1,7	25,9	27,2	70,1	71,1
İran	32,8	31,9	12,1	10,8	37,2	37,4	19,3	16,3	32,9	34,4	47,8	49,4
Mısır	31,9	27,7	9,1	7,4	43,6	38,3	30,0	19,8	23,8	29,1	46,3	51,1
Etiyopya	44,5	48,3	2,4	3,9	79,9	77,2	75,1	63,7	7,8	10,2	17,1	26,2

Kaynak: WB, WDI, 2023

Tablo 4’te BRICS+6 ülkelerinin ele alınan dönemde işgücü, istihdam ve işsizlik oranlarının ülke ekonomilerinin dönem içerisinde göstermiş olduğu performanslarına göre farklı değerler aldığı görülmektedir. Tablo 4’ten göre ele alınan dönemde BRICS ülkeleri içerisinde en yüksek işgücü oranına sahip ülkenin Çin olduğu bunu Rusya ve Brezilya’nın izlediği anlaşılmaktadır. İş gücü oranının en düşük olduğu ülke ise Hindistan’dır. Dönemin sonunda bu sıralama değişmezken tüm ülkelerde oranın düştüğü görülmektedir. Yeni katılacak ülkelerde ise dönemin başında en yüksek iş gücü oranı BAE’ne aitken, en düşük oran Mısır’a aittir. Ayrıca BAE dışında diğer ülkelerde bu oran %50’in altında kalmaktadır. Dönemin sonunda sıralama değişmezken, BAE, Arjantin, Suudi Arabistan ve Etiyopya’da bu oran yükselmiş Mısır ve İran’da düşmüştür.

Tablo 4’e göre BRICS ülkelerinde ele alınan dönemin başında işsizlik oranı en yüksek olan ülkenin Güney Afrika, en düşük olan ülkenin Çin olduğu, diğer ülkelerde ise bu oranın %10’un altında olduğu görülmektedir. Dönem sonunda Güney Afrika ve Brezilya’da işsizlik oranının yükseldiği diğer ülkelerde %10’un altında kalmakla birlikte düştüğü görülmektedir. Yeni katılacak ülkelerde ise ele alınan dönemin başında en yüksek işsizlik oranının İran’a ait olduğu, diğer ülkelerde %10’un altında seyrettiği, dönem sonunda İran’da işsizlik oranının düşmekle birlikte en yüksek değere (%10,8) sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4 istihdamın nüfusa oranı açısından değerlendirildiğinde BRICS ülkelerinde nüfusa göre en fazla istihdam oranı, hem dönem başı (%68,2) hem de dönem sonunda (%64,1) Çin’e aitken, en düşük oran Güney Afrika’ya aittir. Dönem içerisinde Rusya’da istihdam oranı artarken diğer ülkelerde istihdam oranı düşüş göstermiştir. Yeni katılacak ülkelerde ise bu oranın en yüksek olduğu ülkeler dönem başında sırasıyla BAE ve Etiyopya’ya en düşük oran İran’a aittir. Dönem sonunda ise en yüksek oran sırasıyla Etiyopya ve BAE’ne aittir. Diğer ülkelerde ise dönem içinde küçük değişiklikler yaşanmıştır.

İstihdam sektörel açıdan değerlendirildiğinde BRICS+6 ülkeleri arasında tarım sektöründe en fazla istihdamın Etiyopya (%75,1) ve Hindistan (%52,5)’a, en düşük oranın ise BAE (%4,0) ve Rusya (%8,3)’ya ait olduğu görülmektedir. Sanayi sektöründe en fazla istihdam İran’a, en düşük istihdam ise Etiyopya’ya aittir. Hizmetler sektöründe en fazla istihdam Suudi Arabistan ve BAE’ne aitken en düşük istihdam

Etiyopya'ya aittir. BRICS+6 ülkelerinde ele alınan dönemde sektörler arası istihdam oranlarında önemli değişiklikler olduğu, gelişim durumlarına göre istihdamın tarım sektöründen sanayi ve özellikle hizmetler sektörüne doğru kaydığı görülmektedir.

4.5. Mal ve Hizmetler İhracatı, İthalatı ve Dış Denge

İhracat genel olarak ülke içerisinde üretilip dış ülkelere satılan mal ve hizmetlerdir. İthalat ise yurtdışından satın alınan mal ve hizmetlerdir. İhracat ülke gelirini artırırken, ithalat ülke gelirinin dış ülkelere transferine neden olmaktadır. Dış ticaret dengesi olarak da bilinen dış denge ise belirli bir zaman diliminde bir ülkenin ihracat ve ithalatının parasal değeri arasındaki farktır. Bu durum net ihracat olarak ta adlandırılmaktadır. İhracatın ithalattan büyük olması dış ticaret fazlasını, ithalatın ihracattan fazla olması dış ticaret açığını, ihracatın ithalata eşit olması dış ticaretin dengede olduğunu ifade etmektedir (Küçüksakarya, 2020). Dış ticaret dengesi, bir ülkenin cari işlemler hesabının belirlenmesinde önemli bir bileşendir. Tablo 5 ve Tablo 6'da BRICS+6 ülkelerinde mal ve hizmetler ihracatı ve ithalatı ile dış denge verileri yer almaktadır.

Tablo 5: Mal ve Hizmetler İhracatı ve İthalatı

Ülkeler	Mal ve Hizmet İhracatı				Mal ve Hizmet İthalatı			
	2009		2021		2009		2021	
	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %
Brezilya	180.892	10,9	322.694	19,6	187.614	11,3	307.156	18,6
Rusya	341.584	27,9	549.137	29,9	250.605	20,5	379.554	20,7
Hindistan	273.752	20,4	677.769	21,5	347.178	25,9	760.903	24,2
Çin	1.262.661	24,7	3.554.108	19,9	1.042.531	20,4	3.093.278	17,4
Güney Afrika	82.382	25,0	130.707	31,2	81.135	24,6	104.855	25,0
Yeni Katılacak Ülkeler								
Suudi Arabistan	202.056	47,1	286.502	33,0	162.069	37,8	213.016	24,5
Arjantin	65.133	19,6	87.868	18,0	48.269	14,5	72.817	14,9
B.A.E	201.959	79,7	335.238**	95,9**	187.140	73,8	246.886**	70,6**
İran	94.570	22,7	82.015	22,8	87.394	21,0	77.330	21,5
Mısır	47.205	25,0	44.850	10,6	59.764	31,6	81.944	19,3
Etiyopya	5.332*	16,7*	8.491	7,6	10.080*	31,5*	18.544	16,7

Not: *2011 verisidir **2020 verisidir. **Kaynak:** WB, WDI, 2023

Tablo 5'e göre BRICS+6 ülkeleri içerisinde değer bakımından en yüksek ihracat ve ithalat değerlerine sahip ülke Çin iken, en düşük değerlere sahip ülke Etiyopya'dır. Daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilmek için ihracat ve ithalat değerlerinin GSYİH oranına bakmak gerekmektedir. Mal ve hizmetler ihracatının GSYİH'ya oranı bakımından en yüksek performans ele alınan dönemin başında BAE ve Suudi Arabistan'a, en düşük performans ise Brezilya ve Etiyopya'ya aittir. Diğer ülkelerin mal ve hizmetler ihracatı/GSYİH oranı yaklaşık olarak %20 - %30 arasında değişmektedir. Dönemin sonunda ise yine en yüksek değer BAE ve Suudi Arabistan'a aitken, en düşük değer Etiyopya ve Mısır'a aittir. Bununla birlikte Brezilya ve Güney Afrika önemli oranda artış sağlamıştır. Bu dönemde yaşanan Pandemi'nin etkisiyle mal ve hizmetler ihracatı/GSYH oranının BAE, Güney Afrika ve Brezilya dışındaki ülkelerde durağanlık veya düşme eğilimi gösterdiği söylenebilir.

Yine Tablo 5'ten mal ve hizmetler ithalatı/GSYİH oranı değerlendirildiğinde dönemin başında en yüksek oranın ihracatta olduğu gibi BAE ve Suudi Arabistan'a, en düşük oranın Brezilya'ya ait olduğu görülmektedir. Dönemin sonunda ise yine en yüksek oran BAE'ne, en düşük oran Arjantin'e aittir. BAE dışında diğer ülkelerde bu oran %15 ile %25 arasında değişmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ele alınan ülkelerde yine Pandemi'nin de etkisiyle mal ve hizmetler ithalatı/GSYİH oranının bu dönemde düşme eğilimine girdiğini söylemek mümkündür. Mal ve hizmetlerde dış denge/dengesizliği Tablo 6 aracılığı ile incelenmektedir.

Tablo 6: Mal ve Hizmetlerde Dış Denge

Göstergeler/ Ülkeler	Mal ve Hizmetlerde Dış Denge			
	2009		2021	
	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %
Brezilya	-6.722	-0,4	15.538	0,9
Rusya	90.979	7,4	169.583	9,2
Hindistan	-73.426	-5,5	-83.134	-2,6
Çin	220.130	4,3	460.829	2,6
Güney Afrika	1.246	0,4	25.852	6,2
Yeni Katılacak Ülkeler				
Suudi Arabistan	39.987	9,3	73.486	8,5
Arjantin	16.865	5,1	15.050	3,1
B.A.E	14.819	5,8	88.351**	25,3**
İran	7.176	1,7	4.685	1,3
Mısır	-12.559	-6,6	-37.094	-8,7
Etiyopya	7.176*	-14,9*	-10.053	-9,0

Not: *2011 verisidir. **2020 verisidir. **Kaynak:** WB, WDI, 2023

Tablo 6'ya göre BRICS+6 ülkeleri mal ve hizmetlerin ihracatı ve ithalatındaki denge açısından incelendiğinde değer olarak en iyi performansı Çin, Rusya ve Suudi Arabistan'ın, en kötü performansı ise Hindistan, Mısır ve Brezilya'nın gösterdiği anlaşılmaktadır. Değerlerin GSYİH içerisindeki oranlarına baktığımızda ele alınan dönemin başında en iyi performansı Suudi Arabistan, Rusya, BAE, Arjantin ve Çin, en kötü performansı ise Etiyopya ve Hindistan göstermiştir. Dönem içerisinde ülke ekonomilerinin göstermiş oldukları performansın etkisiyle, dönemin sonunda (2021) en iyi performans BAE, Rusya, Suudi Arabistan ve Güney Afrika tarafından, en kötü performans ise önemli iyileşme görülse de Etiyopya, Hindistan ve Mısır tarafından gösterilmiştir. Rusya, Suudi Arabistan, BAE ve İran'ın pozitif değerler elde etmesinde en büyük etken petrol/doğalgaz ihracatının ihracat içerisinde önemli bir paya sahip olmasından kaynaklanmaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde tüm ülkelerin mal ve hizmetlerde dış dengeyi sağlama konusunda pozitif bir eğilim içerisinde olduğu söylenebilir.

4.6. Cari İşlemler Hesabı

Ödemeler bilançosu içerisinde yer alan cari işlemler hesabı, kısaca bir ülkedeki yerleşiklerin başka ülkedeki yerleşikler ile yapmış oldukları ihracat ve ithalatı gösterir. Bu hesap içerisinde mal, hizmetler, faktörler ve tek yanlı transferler yer alır (Uçak, 2017). Bu hesabın negatif değer alması cari açığı ifade ederken, pozitif değer alması cari fazlayı ifade etmektedir. Cari işlemler hesabının açık vermesi ülke için daha önemli hale gelmekte ve ürettiğinden daha fazlasını tükettiğini, yani negatif tasarruf yaptığını göstermektedir (Şit & Alancioğlu, 2016). Tasarrufların yetersizliği yatırımların yapılabilmesi için dış kaynak kullanımını zorunlu kılarken, düşük tasarruf düzeyi de cari açıkları arttıran önemli faktörlerin başında gelmektedir (Ağır & Yıldırım, 2015). Ayrıca, iktisadi literatürde cari açığın GSYİH'nin %5'inden fazla olması bir kriz öngörüsü olarak kabul görmektedir (Erdoğan & Acet, 2016). Tablo 7'de BRICS+6 ülkelerinde cari işlemler hesabına ait değerler yer almaktadır.

Tablo 7: Cari İşlemler Hesabı

Ülkeler	Cari Hesap Bakiyesi			
	2009		2021	
	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %
Brezilya	-29.328	-1,8	-46.358	-2,8
Rusya	50.384	4,1	122.263	6,7
Hindistan	-26.186	-2,0	-33.422	-1,1
Çin	243.257	4,8	352.886	2,0
Güney Afrika	-7.863	-2,4	15.569	3,7
Yeni Katılacak Ülkeler				
Suudi Arabistan	20.955	4,9	44.324	5,1
Arjantin	7.254	2,2	6.708	1,4
B.A.E	v.y	v.y	v.y	v.y
İran	v.y	v.y	v.y	v.y
Mısır	-3.349	-1,8	-18.611	-4,4
Etiyopya	-2.191	-6,8	-4.507	-4,1

Not: v.y.: Veri yok anlamındadır. **Kaynak:** WB, WDI, 2023

Tablo 7'ye göre BRICS ülkelerinden Çin ve Rusya cari işlemler fazlası verirken, Brezilya, Hindistan ve Güney Afrika cari işlemler açığı vermiştir. Yeni katılacak ülkelerden BAE ve İran için veri bulunmazken, Suudi Arabistan ve Arjantin cari işlemler fazlası, Mısır ve Etiyopya'nın cari işlemler açığı verdiği görülmektedir. Ele alınan dönem içerisinde tasarruflarda meydana gelen değişimler, doğrudan yabancı yatırım miktarındaki değişimler, uygulanan ekonomi politikaları ve gösterilen ekonomik performans cari işlemler hesabında değişiklikler meydana getirmiştir. Sayılan bu nedenlere bağlı olarak ele alınan dönem sonunda Rusya, Güney Afrika, Çin, Suudi Arabistan ve Arjantin'in cari işlemler fazlası verdiği, Brezilya, Hindistan, Mısır ve Etiyopya'nın cari işlemler açığı verdiği görülmektedir. Cari işlemler açısından en iyi performansı Güney Afrika ve Rusya'nın, en kötü performansı ise Mısır'ın gösterdiği söylenebilir. Ele alınan dönemin başında ve sonunda cari işlemler fazlası veren Rusya ve Suudi Arabistan'ın bu performansının petrol/doğalgaz ihracatından, Çin ve Arjantin'in ise artan mal ve hizmetler ihracatından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

4.7. Doğrudan Yabancı Yatırımlar (DYY)

Doğrudan yabancı yatırımlar (DYY), genellikle çok uluslu şirketlerin ev sahibi ülkede mevcut bir tesisi satınalma, kuruluş sermayesini artırma veya yeni fabrika/tesis kurma yoluyla yaptıkları yatırımları ifade eder (Erdoğan, 2020). DYY'ler gittikleri ülkede, sermaye sağlamanın yanında; teknik bilgi, üretim, yönetim ve pazarlama bilgilerinin ülkeye taşınması ile istihdamı, üretimi, ihracatı ve ekonomik büyümeyi olumlu yönde etkiler (Şahin, 2010). Dolayısıyla DYY'ler özellikle gelişmekte olan ülkeler için büyük öneme sahiptir. Tablo 8'de BRICS+6 ülkelerinde DYY'lere ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 8: Doğrudan Yabancı Yatırımlar

Göstergeler/ Ülkeler	Dorudan Yabancı Yatırımlar (Net Girişler)			
	2009		2021	
	(Cari, Milyon \$)	GSYİH %	(Cari, Milyon \$)	GSYİH %
Brezilya	31.481	1,9	46.439	2,8
Rusya	36.583	3,0	40.450	2,2
Hindistan	35.581	2,7	44.727	1,4
Çin	131.057	2,6	344.075	1,9
Güney Afrika	7.625	2,3	41.296	9,9
Yeni Katılacak Ülkeler				
Suudi Arabistan	36.458	8,5	19.286	2,2
Arjantin	4.017	1,2	6.782	1,4
B.A.E	1.134	0,5	20.667	5,0
İran	2.983	0,7	1.425	0,4
Mısır	6.712	3,6	5.122	1,2
Etiyopya	222	0,7	4.260	3,8

Kaynak: WB, WDI, 2023

Dorudan yabancı yatırımlar (DYY) açısından BRICS+6 ülkelerini Tablo 8'deki veriler ile değerlendirdiğimizde ele alınan dönemde en fazla DYY Çin'e yapılmıştır. Çin, diğer ülkelere göre çok yüksek miktarda DYY'yi ülkeye çekebilmiştir. Ancak ülkeye çekilen DYY'nin GSYİH'ya oranı üzerinden yapılan değerlendirme daha sağlıklı olacaktır. DYY'nin GSYİH'ya oranına baktığımızda ele alınan dönemin başında en yüksek oranda DYY yapılan ülke Suudi Arabistan'dır (%8,5). En düşük oranda DYY yapılan ülke ise bu dönemde %0,5 ile BAE'dir. Diğer ülkeler ise %3'ün altında seyretmektedir. Dönem içinde ülkelerin yabancı sermayeyi çekmek adına gösterdikleri çabalar, ekonomik performansları ve güvenlik durumlarının da etkisiyle dönem sonuna farklı oranlarda DYY yapıldığı görülmektedir. Dönem sonuna baktığımızda en yüksek oranda DYY'nin Güney Afrika'ya (%9,9) yapıldığı, BAE'nin (%5) ve Etiyopya'nın (%3,8) ise önemli oranda DYY'yi ülkeye çektiği görülmektedir. Diğer ülkelerde DYY oranının %3'ün altında kalmakla birlikte Çin, Hindistan, Rusya, Suudi Arabistan ve Mısırdaki dönem başına göre önemli oranda düştüğü söylenebilir.

4.8. Enflasyon Oranları

Bir ekonomideki fiyatlar genel seviyesinde sürekli artış olarak ifade edilen enflasyon, yalnızca bir malın fiyatında değil, ekonomideki tüm malların fiyatındaki artış ile açıklanmaktadır. Ülkelerin en önemli makro iktisadi sorunlarından biridir. Enflasyon, ülkede gelir dağılımını bozarken ekonomide de belirsizliğe sebep olmaktadır (Günsoy, 2020). Fiyatlarda meydana gelen belirsizlik geleceği tahmin etmeyi zorlaştırdığı için yatırımları ve ekonomik aktiviteleri yakından ilgilendirmektedir. Tablo 9'da BRICS+6 ülkelerinin enflasyon verileri bulunmaktadır.

Tablo 9: Enflasyon Oranları

Ülkeler/Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brezilya	4,9	5,0	6,6	5,4	6,2	6,3	9,0	8,7	3,4	3,7	3,7	3,2	8,3	9,3
Rusya	11,6	6,8	8,4	5,1	6,8	7,8	15,5	7,0	3,7	2,9	4,5	3,4	6,7	13,8
Hindistan	10,9	12,0	8,9	9,5	10,0	6,7	4,9	4,9	3,3	3,9	3,7	6,6	5,1	6,7
Çin	-0,7	3,2	5,6	2,6	2,6	1,9	1,4	2,0	1,6	2,1	2,9	2,4	1,0	2,0
Güney Afrika	7,2	4,1	5,0	5,7	5,8	6,1	4,5	6,6	5,2	4,5	4,1	3,2	4,6	6,1
Yeni Katılacak Ülkeler														
Suudi Arabistan	5,1	5,3	5,8	2,9	3,5	2,2	1,2	2,1	-0,8	2,5	-2,1	3,4	3,1	2,5
Arjantin*	6,3	10,5	9,8	10,0	10,6	21,2	16,0	32,0	24,9	34,3	53,5	42,0	48,4	72,4
B.A.E	1,6	0,9	0,9	0,7	1,1	2,3	4,1	1,6	2,0	3,1	-1,9	-2,1	0,0	4,8
İran	13,6	10,1	26,3	27,3	36,6	16,6	12,5	7,2	8,0	18,0	39,9	30,6	43,4	49,0
Mısır	11,8	11,3	10,1	7,1	9,5	10,1	10,4	13,8	29,5	14,4	9,2	5,0	5,2	13,9
Etiyopya	8,5	8,1	33,2	23,6	7,5	6,9	9,6	6,6	10,7	13,8	15,8	20,4	26,8	26,8

Not: *IMF veri tabanından alınmıştır **Kaynak:** WB, WDI, 2023; IMF, 2023

Tablo 9 incelendiğinde ele alınan dönemin başında Çin dışında tüm ülkelerde enflasyonun artı değerlerde olduğu görülmektedir. İran, Mısır, Rusya ve Hindistan'da %10'un üstünde görülürken diğer ülkelerde %10'un altında seyretmektedir. Ülkelerin göstermiş oldukları ekonomik performansa göre enflasyon değerlerinde de ele alınan dönemin sonunda farklı oranlarda değişiklikler olmuştur. Dönem içinde tüm ülkelerde dalgalı bir seyir izleyen enflasyon oranları 2022 yılı sonunda Çin, Suudi Arabistan ve BAE'de %5'in altında gerçekleşmiştir. Hindistan, Güney Afrika ve Brezilya'da %10'un, Rusya ve Mısır'da %15'in altında gerçekleşen enflasyon oranı, yeni katılacak ülkelerde önemli oranda artarak Arjantin'de %72,4'e, İran'da %49'a ve Etiyopya'da %26,8'e yükselmiştir. Genel olarak BRICS ülkelerinde enflasyonun seyrinin yeni katılacak ülkelere göre daha istikrarlı olduğu söylenebilir.

4.9. Dış Borçlar

Dış borçlar genel olarak, bir ülkenin yurt dışındaki yerleşiklerden bir sözleşmeye bağlı olarak sağlamış olduğu kısa, orta ve uzun vadeli yükümlülüklerin toplamı olarak tanımlanmaktadır (Çeştepe vd., 2021). Başka bir ifadeyle, bir ülkenin belirli bir süre sonunda anapara ve faizi ile geri ödemek şartıyla yabancı ülkelere ve uluslararası kuruluşlardan sağladıkları kaynakların toplamıdır (Erdil Şahin, 2012). Dış borç sağlamanın pek çok nedeni olmakla birlikte temelde üç nedeni bulunmaktadır. Bunlar, ülkede tasarruf-yatırım açığının, cari işlemler açığının ve kamu bütçe açıklarının olmasıdır. Ülkeler bu açıkları kapatmak amacıyla dış borçlanma yoluna giderler. Alınan dış borçlar ülkeye yabancı kaynak akışını sağladığı için başlangıçta ekonomi üzerinde olumlu etki oluşturmakla birlikte, anapara ve faiz ödemeleri döneminde kaynak transferi söz konusu olduğu için olumsuz etkilere yol açabilmektedir. Tablo 10'da BRICS+6 ülkelerinin dış borçları ile ilgili veriler bulunmaktadır.

Tablo 10: Dış Borç Stoku Verileri

Ülkeler	Toplam Borç Stoku				Kısa Vadeli Borçlar (Toplam Dış Borcun %)	
	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	Milyon (Cari \$)	GSYİH %	2009	2021
	2009	2009	2021	2021		
Brezilya	281.651	17,3	606.485	38,9	14,1	13,0
Rusya	406.462	34,4	481.418	27,8	13,1	17,9
Hindistan	256.312	19,2	612.866	19,6	18,2	18,7
Çin	454.496	8,9	2.702.505	15,4	52,9	53,5
Güney Afrika	84.350	26,1	170.015	41,3	34,6	21,3
Yeni Katılacak Ülkeler						
Suudi Arabistan	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
Arjantin	133.695	41,4	246.308	51,1	14,4	17,9
B. A. E.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.	v.y.
İran	18.610	4,5	10.349	2,7	47,2	24,2
Mısır	35.398	18,7	143.246	36,6	7,2	9,0
Etiyopya	5.360	16,5	30.018	27,1	4,3	1,8

Not: v.y.: Veri yok anlamındadır. **Kaynak:** WB, WDI, 2023

Tablo 10 incelendiğinde BRICS+6 ülkeleri içerisinde 2009 yılında en fazla dış borca sahip ülkenin Çin ve Rusya olduğu görülmektedir. En az dış borca sahip ülke ise Etiyopya'dır. Bu dönemde BAE ve Suudi Arabistan ile ilgili dış borç bilgisine ulaşılamamıştır. Daha sağlıklı yorumlar yapabilmek için dış borçların GSYİH içerisindeki oranına bakmak faydalı olacaktır. Bu oran, bir ülkenin kredibilitésinin ölçülmesinde kullanılmakla birlikte, risk ve borç yükünün analizlerinde de genel bir ölçüt olarak değerlendirilmektedir.

IMF ve Dünya Bankası bu oranın değerlendirilmesinde bazı eşik değerler benimsemiştir. Buna göre değerler % 30-50 arası ise, ülke orta derecede borçlu, %50'nin üzerinde ise, o ülke çok borçlu olarak kabul edilmektedir (Adıyaman, 2006). Buna göre ele alınan dönemin başında BRICS+6 ülkeleri içerisinde en fazla borç stoku bulunan ülke Arjantin (%41,4), Rusya (34,3) ve Güney Afrika (%26,1)'dir. Belirlenen kriterlere göre Arjantin ve Rusya orta derecede borçlu ülkeler olarak görülmektedir. En az borçlu ülkeler ise İran (%4,5) ve Çin (%8,9)'dir. Diğer ülkeler %20'nin altında seyretmektedir. Dönem içerisinde Rusya ve Hindistan ekonomileri dışında diğer ekonomilerin borç stoku açısından iyi bir performans gösteremediğini ve dış borçlanma oranını artırdığını söylemek mümkündür. Bu dönemde Rusya ekonomisi dış borçlanma oranını önemli oranda düşürürken, Hindistan ekonomisi dış borç oranını aynı seviyede tutmayı başarmıştır. Ancak diğer ekonomilerin tamamı dış borçlanmalarını büyük oranlarda artırmışlardır. Güney Afrika, Brezilya ve Mısır orta derecede borçlu ülke konumuna gelirken, Arjantin borçlu ülke konumuna düşmüştür.

Tablo 10'da toplam borçlar içerisinde kısa vadeli borçların oranına baktığımızda ele alınan dönemin başında Çin, İran ve Güney Afrika'nın kısa vadeli borçlarının önemli oranda yüksek olduğu görülmektedir. Özellikle Çin ve İran'ın kısa vadeli borçları toplam borçlarının yaklaşık yarısını oluşturmaktadır. Diğer ülkelerde ise kısa vadeli borçlar toplam borçların %20'sinin altındadır. Ele alınan dönemin sonunda Çin'in toplam borçları içerisinde kısa vadeli borç toplamı %53,5 oranına yükselmiştir. Bu yükselişin ele alınan dönemde çok fazla yatırım yapılmasından kaynaklandığı söylenebilir. İran, Güney Afrika ve Etiyopya'da dönem sonunda kısa vadeli borç oranı büyük oranda azalırken, Rusya ve Mısır'da küçük oranda artışlar olmuştur.

4.10. AR-GE Harcamaları

Araştırma-Geliştirme (AR-GE) kısaca, bilgi üretme ve yenilik ortaya koymaya yönelik tüm çalışmalar olarak ifade edilmektedir (Fidancı, 2017). Ülkelerin AR-GE faaliyetlerine verdikleri önem AR-GE'ye ulusal gelirden ayırdıkları pay oranına göre değerlendirilmektedir. Günümüzde ülkelerin AR-GE faaliyetlerine verdikleri destekler ve AR-GE'ye yapılan yatırımlarının sonucu, teknolojik olarak gelişme ile ilişkilendirilmektedir. Ulusal gelirden AR-GE'ye ayrılan payın dünyaca kabul görmüş eşik değeri GSYİH'nın %1'i kadardır. Gelişmiş ülkelere bakıldığında AR-GE harcamalarının GSYİH'nın %2'sinden fazla olduğu görülmektedir (Yücel, 1997). Tablo 11'de BRICS+6 ülkelerinin yıllar itibariyle GSYİH'dan AR-GE için yapmış oldukları harcamaların oranı bulunmaktadır.

Tablo 11: Ar-Ge Harcamaları (GSYİH'nın %)

Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Brezilya	1,1	1,2	1,1	1,1	1,2	1,3	1,4	1,3	1,1	1,2	1,2	1,2*
Rusya	1,3	1,1	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,1
Hindistan	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	v.y	v.y
Çin	1,7	1,7	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	2,1	2,1	2,1	2,2	2,4
Güney Afrika	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	0,7	0,6	v.y
Yeni Katılacak Ülkeler												
Suudi Arabistan	0,1	0,9	0,9	0,9	0,8	v.y	v.y	v.y	v.y	v.y	v.y	0,5
Arjantin	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5*
B.A.E	v.y	v.y	0,5	v.y	v.y	0,7	0,9	1,0	v.y	1,3	1,3	1,4
İran	0,3	0,3	v.y	0,3	0,3	v.y	0,4	v.y	0,8	v.y	0,9	0,9*
Mısır	0,4	0,4	0,5	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,7	0,7	0,8	1,0
Etiyopya	v.y	0,2	v.y	v.y	0,6	v.y	v.y	v.y	0,3	v.y	v.y	v.y

Not: v.y.: Veri yok anlamındadır. * Bir önceki yıla ait verilerdir. **Kaynak:** WB, WDI, 2023

Tablo 11 incelendiğinde BRICS'in ilk yıllarında (2009) GSYİH'dan en fazla AR-GE harcaması yapan ülkenin %1,7 ile Çin olduğu bunu %1,3 ile Rusya ve %1,1 ile Brezilya'nın izlediği anlaşılmaktadır. Diğer BRICS+6 ülkelerinde ise eşik değerinin altındadır. Yıllar itibariyle değişen AR-GE harcamaları kimi ülkelerde artarken kimi ülkelerde düşüş göstermiştir. 2020 yılında BRICS+6 ülkeleri arasında en fazla AR-GE harcaması yapan ülkeler sırasıyla %2,4 ile Çin, %1,4 ile BAE, %1,2 ile Brezilya, %1,1 ile Rusya ve %1,0 ile Mısır'dır. Diğer ülkeler eşik değerinin altında kalmaktadır. AR-GE harcamaları bakımından yeni katılacak ülkelere ait veri sıkıntısı olmakla birlikte genel olarak BRICS+6 ülkelerinde AR-GE harcamalarının artış yönünde bir eğilim gösterdiğini, özellikle Çin ve Mısır'da daha istikrarlı bir artışın olduğunu söylemek mümkündür.

4.11. İnsani Gelişme Endeksi (İGE)

İGE gelir, eğitim, sağlık ve iyi yaşam standartlarını içeren bir refah göstergesidir. Ülkelerin zenginliğinden ziyade insan hayatının zenginleşmesi ile ilgilenmekte, insanların kendilerine ve sahip olduğu fırsatlara

odaklanmaktadır. İGE hesaplanmasında gelir önemli bir faktördür. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından İlk kez 1990 yılında yayınlanan İGE, her yıl yayınlanmakta ve hem gelişmiş hem de gelişmekte olan tüm ülkeleri birlikte izleme, kıyaslama ve değerlendirme imkânı sunmaktadır (Türkmen & Tıraş, 2022). Tablo 12’te BRICS+6 ülkelerinde yıllar itibariyle İGE değerleri yer almaktadır.

Tablo 12: Ülkelerin İGE Değerleri ve İGE Sırası

Ülkeler	1990	2000	2010	2015	2018	2019	2020	2021	İGE Sırası (2021’e Göre)	Değişim (2015-2021)
Rusya	0,743	0,732	0,796	0,824	0,841	0,845	0,830	0,822	52	-2
Çin	0,484	0,584	0,691	0,733	0,755	0,762	0,764	0,768	79	19
Brezilya	0,610	0,679	0,723	0,753	0,764	0,766	0,758	0,754	87	1
Güney Afrika	0,632	0,633	0,675	0,716	0,726	0,736	0,727	0,713	109	-4
Hindistan	0,434	0,491	0,575	0,629	0,645	0,645	0,642	0,633	132	-1
Yeni Katılacak Ülkeler										
B.A.E	0,728	0,796	0,835	0,865	0,909	0,920	0,912	0,911	26	9
Suudi Arabistan	0,678	0,737	0,816	0,859	0,865	0,873	0,870	0,875	35	2
Arjantin	0,723	0,779	0,834	0,848	0,850	0,852	0,840	0,842	47	-4
İran	0,601	0,685	0,745	0,776	0,787	0,783	0,777	0,774	76	-2
Mısır	0,572	0,633	0,675	0,706	0,729	0,735	0,734	0,731	97	13
Etiyopya	-	0,287	0,412	0,46	0,489	0,498	0,498	0,498	175	6

Kaynak: UNDP, 2023

Tablo 12 incelendiğinde İGE’nin ilk hesaplandığı yıl olan 1990’da BRICS+6 ülkelerinden Etiyopya hariç diğer ülkelerin tamamı için İGE’nin hesaplandığı anlaşılmaktadır. İlk hesaplanan İGE’ne göre BRICS ve yeni katılacak ülkeler içerisinde en fazla insani gelişmişliğe sahip olan ilk üç ülkenin sırasıyla Rusya, BAE ve Arjantin olduğu görülmektedir. Yine bu dönemde belirlenen kriterlere göre Rusya, BAE ve Arjantin (İGE değeri 0,700-0,799 arası) yüksek insani gelişmişliğe sahipten, Suudi Arabistan, Güney Afrika, Brezilya, İran ve Mısır (İGE değeri 0,550-0,699 arası) orta insani gelişmişliğe, Çin ve Hindistan ise (İGE değeri 0,550 altı) düşük insani gelişmişliğe sahiptir. Yıllar itibariyle ülkelerin gelir, eğitim ve sağlık alanında göstermiş oldukları performanslarına göre İGE değerlerinde de değişiklikler olmuştur. Son altı yılda Çin, Mısır ve BAE İGE değeri bakımından önemli gelişme sağlamıştır. 2021 yılı İGE değerlerine göre en yüksek insani gelişmişliğe sahip ilk üç ülke BAE, Suudi Arabistan ve Arjantin’dir. İGE kriterlerine göre 2021 yılında BAE, Suudi Arabistan, Arjantin ve Rusya Çok yüksek insani gelişmişliğe, İran, Çin, Brezilya, Mısır ve Güney Afrika yüksek insani gelişmişliğe, Hindistan orta insani gelişmişliğe ve Etiyopya düşük insani gelişmişliğe sahiptir. Genel olarak değerlendirildiğinde tüm ülkelerin İGE değeri bakımından önemli yükselişler kaydettiğini ve bu yükselişlerde gelirin payının çok önemli olduğunu söylemek mümkündür.

4.12. Hoşnutsuzluk Endeksi

1970 yılında Amerikalı iktisatçı Arthur Okun tarafından geliştirilen hoşnutsuzluk endeksi, belirli bir yıldaki enflasyon ve işsizlik oranlarının toplanmasıyla elde edilmektedir (Lechman, 2009). İktisadi hoşnutsuzluk endeksi olarak da adlandırılan endeks, politikacılar tarafından makroekonomik performansın değerlendirilmesinde kullanılmaktadır. Endeksin yükselmesi makroekonomik performansın kötüye gittiğini gösterirken, düşmesi makroekonomik performansın iyiye gittiğini göstermektedir (Lovell & Tien, 2000). Endeksin hesaplanmasında kullanılan işsizlik ve enflasyon oranlarının yükselmesi, ekonomik ve sosyal anlamda önemli problemleri beraberinde getirmektedir. Gelir dağılımı ve ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşıyan hoşnutsuzluk endeksinin düşük düzeylerde seyretmesi arzu edilmektedir. Tablo 13’te BRICS+6 ülkelerinin enflasyon ve işsizlik oranlarından hesaplanmış hoşnutsuzluk endeksi değerleri bulunmaktadır.

Tablo 13: Ülkelerin Hoşnutsuzluk Endeksi Değerleri

Ülkeler	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Brezilya	14,3	13,1	14,2	12,7	13,3	13,1	17,6	20,5	16,4	16,1	15,8	17,1	21,6	18,7
Rusya	19,9	14,2	15,0	10,5	12,2	13,0	21,1	12,6	8,9	7,7	9,0	9,0	11,4	18,5
Hindistan	19,3	20,3	17,1	17,6	18,1	14,6	12,8	12,8	11,1	11,6	10,2	16,8	12,8	14,0
Çin	4,0	7,7	10,1	7,2	7,2	6,6	6,1	6,6	6,1	6,4	7,5	7,4	5,5	6,9
Güney Afrika	27,7	27,3	26,4	27,5	27,8	28,7	27,4	30,6	29,2	28,7	29,7	27,6	33,4	35,9
Yeni Katılacak Ülkeler														
Suudi Arabistan	10,4	10,9	11,6	8,4	9,1	8,0	6,8	7,7	5,1	8,5	3,5	10,9	9,8	8,1
Arjantin	15,0	18,2	17	17,2	17,7	28,5	23,5	40,1	33,3	43,5	63,3	53,5	57,1	78,9
BAE	4,2	3,3	3,2	2,8	3,1	4,2	5,8	3,3	4,4	5,3	0,4	2,2	3,1	7,6
İran	25,7	23,8	38,8	39,5	47,2	27,3	23,7	19,9	20,3	30,2	50,6	40,3	54,2	60,0
Mısır	20,9	20,0	21,9	19,7	22,6	23,2	23,4	26,3	41,3	24,3	17,0	13,0	12,6	20,9
Etiyopya	10,9	10,5	35,6	25,9	9,7	9,3	12,1	9,4	13,6	16,9	19,0	24,5	30,8	30,9

Kaynak: WB, WDI, 2023

Tablo 13'deki değerlere bakıldığında BRICS ülkeleri içerisinde en yüksek hoşnutsuzluk endeksi değerine sahip ülkenin Güney Afrika olduğu, onu Rusya ve Hindistan'ın izlediği görülmektedir. Çin ise bu dönemde en düşük endeks değerine sahiptir. Yeni katılacak ülkeler içerisinde ise en yüksek endeks değeri sırasıyla İran, Mısır, Arjantin, Etiyopya, Suudi Arabistan ve BAE'ne aittir. Zamanla ülkelerin ekonomik performanslarında meydana gelen değişimle birlikte oluşan işsizlik ve enflasyon değerlerine göre hoşnutsuzluk endeksi değerlerinde de değişiklikler olmuştur. Tüm ülkelerde dalgalı bir seyir izleyen endeks değerleri 2022 yılında bazı ülkelerde oldukça yüksek değerlere ulaşmıştır. 2022 yılında en düşük hoşnutsuzluk endeksi değerine sırasıyla Çin, BAE ve Suudi Arabistan sahipken sahip oldukları değerler 10'un altındadır. En yüksek değerler ise Arjantin, İran ve Güney Afrika'ya aittir. Endeksin Arjantin ve İran'da yüksek çıkması ekonominin performansının kötü olması ve enflasyon oranının yüksek çıkmasından kaynaklı iken, Güney Afrika'da işsizlik oranlarının yüksekliğinden kaynaklanmaktadır. Brezilya'da enflasyon oranının nispeten düşük olmasına rağmen işsizlik oranının yüksek seyretmesi endeks değerinin 20'ye yakın çıkmasına neden olmuştur. Genel olarak değerlendirildiğinde Çin, BAE ve Suudi Arabistan'ın ekonomik performansının diğer ülkelerin ekonomik performansından daha iyi olduğunu söylemek mümkündür.

5. SONUÇ

Son otuz yıllık dönemde küresel ekonomik sistemde meydana gelen değişim ve gelişmeler pek çok ülkeyi etkilemiştir. Özellikle gelişmiş ülkelerin gelişme hızlarının düştüğü buna karşın gelişmekte olan ülkelerin büyüme oranlarında ve teknolojik gelişim seviyesinde meydana gelen artışlar yeni güç odaklarının ve blokların oluşmasına neden olmuştur. Bu bloklardan biriside yükselen piyasalar olarak görülen; Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'i kapsayan ve kısaca BRIC olarak adlandırılan oluşumdur. İlk kez 2009 yılında bir işbirliği mekanizması olarak ortaya çıkan BRIC, ilk genişlemesini 2010 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin katılımıyla gerçekleştirmiş ve BRICS adını almıştır. Temel amacı gelişmiş ülkelerin küresel ekonomik sistemdeki hegemonyasına ve tek kutuplu dünya düzenine karşı daha adil ve eşitlikçi bir dünya düzeninin oluşturulmasıdır. Asya ülkeleri ağırlıklı olan BRICS'in zaman içinde farklı konularda işbirliği ve çalışma alanlarını genişletmesiyle çeşitli platformlarda gelişmekte olan ülkelerinde çok kutuplu dünya düzeninin kurulması konusunda umudu olmuştur.

Günümüzde BRICS ülkeleri dünya yüzölçümünün %27,3'ne, nüfusun yaklaşık %41'ne, GSYİH'nın yaklaşık %25,8'ne, mal ve hizmetler ihracatının yaklaşık %18,7'sine ve mal ve hizmetler ithalatının yaklaşık %17,2'sine sahiptir. Bu veriler BRICS ülkelerinin küresel ekonomik sistemdeki ağırlığının ve öneminin görülmesi açısından önemlidir. BRICS ülkelerinin küresel ekonomik sistemde ve dünya düzeni içerisindeki etkinliğinin artmasına rağmen gelişmiş batı ekonomilerinin, gelişmekte olan ülkelerin eşitlikçi ve daha adil bir dünya düzeni çağrılarını kulak asmaması, diğer gelişmekte olan ülkelerin BRICS'e katılma veya destekleme yönündeki davranışlarını artırmıştır. Nitekim 2023 yılında Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg şehrinde yapılan son toplantıda BRICS ülkeleri liderleri bloğa 6 yeni üyeyi (Arjantin, Etiyopya, İran, Suudi Arabistan, Mısır ve BAE (Birleşik Arap Emirlikleri)) katarak ikinci kez genişleme kararı almışlardır. BRICS, Ocak 2024'ten itibaren kısaca BRICS+6 diyebileceğimiz on bir üyeli bir blok olarak anılacaktır. Yeni katılacak 6 üyeye birlikte oluşan BRICS+6 ülkeleri dünya yüzölçümünün %33,5'ne, nüfusun yaklaşık %46,1'ne, GSYİH'nın yaklaşık %29'na, mal ve hizmetler ihracatının yaklaşık %21,7'sine ve mal ve hizmetler ithalatının yaklaşık %19,8'sine sahip olacaktır. Ayrıca BRICS+6 ülkeleri,

dünya işgücüne katılımının en yüksek olduğu, en fazla üretim ve tüketimin yapıldığı, dünyanın en büyük petrol, doğalgaz ve maden rezervlerine sahip ülkelerinin bir araya geldiği blok haline gelmektedir.

Sonuç olarak genişleme ile birlikte nüfus, işgücü, üretim, tüketim, hammadde, enerji kaynakları (petrol, doğalgaz, kömür vb) gibi konularda dünyanın lideri konumuna gelen BRICS+6'nın, dünyanın içinde bulunduğu ekonomik ve siyasi konjonktürde küresel ekonomiye, küresel yönetime ve uluslararası ilişkilerde pozitif çok kutupluluğun oluşmasına yapacağı etki bakımından önemli bir güç merkezi konumuna geldiği söylenebilir. BRICS'in görünürde elde ettiği bu gücü kullanabilmesi ve etkinliğini artırabilmesi geliştirmekte olan ülkelerle daha fazla diyalog ve işbirliğinden geçmektedir.

KAYNAKÇA

- Adak, N. (2010). Sosyal bir problem olarak işsizlik ve sonuçları. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 21(2), 15-116.
- Adıyaman, A. T. (2006). Dış borçlarımız ve ekonomik etkileri. *Sayıştay Dergisi*, 62, 21-45.
- Afşar, M. (2013). Makro İktisadın temelleri. C. Necat Berberoğlu ve Levent Erdoğan (Ed.), *İktisada Giriş II* içinde (s. 2-28). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2801, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1759, 2. Baskı.
- Ağır, H. & Yıldırım, S. (2015). Türkiye ile BRICS ekonomilerinin makroekonomik performans karşılaştırması: betimsel bir analiz. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 39-66.
- Aşçı, M. E. (2019). BRICS ülkelerinin küresel güç olma potansiyelleri ve Türkiye. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 30-60.
- Battal, T. & Akan, E. (2019). BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin performans ve potansiyel kriterleri çerçevesinde değerlendirilmesi. *Beykoz Akademi Dergisi*, 7(1), 1-35.
- Bulut, R. (2019). BRICS ülkeleri. *Göller Bölgesi Aylık Hakemli Ekonomi ve Kültür Dergisi*, 7(75), 41-45.
- Çeştepe, H., Tay Bayramoğlu, A. & Sümer, E. (2021). Dış borçlanma, iktisadi büyüme, cari açık ve finansal gelişme ilişkisi: Türkiye örneği. *erciyes üniversitesi iktisadi ve idari bilimler fakültesi dergisi*, (60), 419-445. DOI:10.18070/erciyesiibd.970296
- Dilek, Ş., İstikbal, D. & Yanartaş, M. (2018). Küresel ekonomide yeni bir güç odağı: "BRICS". *SETA Siyaset, Ekonomi ve Toplum Araştırmaları Vakfı*.
- Erdil Şahin, B. (2012). Türkiye'de dış borç sorunu ve avrupa borç krizi'nin etkileri. *Hukuk ve İktisat Araştırmaları dergisi*, 4(1): 45-54.
- Erdoğan, A. (2020). Türkiye'nin doğrudan yabancı sermaye yatırımı performansı. *Akademik sosyal araştırmalar dergisi (The Journal of Academic Social Science)*, 8(105), 1-15.
- Erdoğan, S. & Acet, H. (2016). Cari işlemler dengesi ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: Türkiye örneği (2003-2015). *The Journal Academic Social Science Studies*, 51, 539-548.
- Fidancı, N. (2017). Araştırma, geliştirme (Ar-Ge) ve tasarım harcamalarının vergisel düzenlemeler ve teşvikler çerçevesinde incelenmesi ve muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 10 (5): 69-90.
- Goldman Sachs (2003), "Dreaming with BRICs: The path to 2050". Written by Dominic Wilson and Roopa Purushothaman, *Global Economics Paper* No: 99, 1st October https://projects.mcrit.com/foresightlibrary/docs/scenarios/brics_dream.pdf.
- Güney, G. (2020). *BRICS ve Türkiye'de yakınsama: makroekonomik performans göstergeleri açısından ampirik bir analiz*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi.
- Günsoy, B. (2020). Makro İktisadın Genel İlkeleri. Bülent Günsoy (Ed.), *İktisada Giriş-II*. İçinde (s. 2-39). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3995, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2778.
- IMF (International Monetary Fund). (2023). <https://www.imf.org/en/Countries/ARG#countrydata>.
- İstikbal, D., Dilek, Ş. & Yanartaş, M. (2019). Dönüşen dünya düzeninde "BRICS" ve Türkiye'ye etkisi. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi (IJAR)*. 4(7), 47-61.
- Küçüksakarya, S. (2020). Dış ticaret, ödemeler dengesi ve döviz kuru. Bülent Günsoy (Ed.), *İktisada Giriş-II* içinde (s. 196-223). T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 3995, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 2778.
- Lechman, E. (2009). Okun's misery index as an alternative poverty assessment tool recent estimations for european countries. *MPRA Paper*, 37493, 1-10.

- Lovell, M. C. & Tien, P. L. (2000). Economic discomfort and consumer sentiment. *Eastern Economic Journal*, 26(1), 1-8.
- Makhdom, M. A. (2021). Makroekonomik göstergeler ile döviz kuru arasındaki ilişkinin analizi: (2005: 01-2019: 10) Türkiye uygulaması. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 13(1), 772-789.
- O'Neill, J. (2001). Building better global economic BRICs. *Goldman Sachs, Global Economics Paper* No: 66
- Şahin, B. E. (2010). Türkiye'de doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının gelişimi. *Finans Politik & Ekonomik Yorumlar Dergisi*, 47(550), 97-108.
- Şit, M. & Alancıoğlu, E. (2016). Türkiye'de cari işlemler dengesi ve ekonomik büyüme arasındaki ilişki: VAR analizi. *ASSAM Uluslararası Hakemli Dergi*, 3(5), 5-23.
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023a). *Brezilya Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5f03238413b876ced4013ae9/Brezilya%20C3%9Cİke%20Profili.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023b). *Rusya Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5ef4643b13b8767a5802184f/Rusya%20C3%9Cİke%20Profili-2023.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023c). *Hindistan Ülke Profili*. https://ticaret.gov.tr/data/5f58be6a13b8763344b7b62c/H%4%BOND%4%BOSTAN_%C3%9Cİke_Profili_2023.pdf
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023d). *Çin Ülke Profili*. https://ticaret.gov.tr/data/5f3b925713b876ea88e4c9c4/CHC%20_Ulke_Profili_2023.pdf
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023e). *Güney Afrika Cumhuriyeti Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5eecabba13b8763170152e87/GAC%20C3%BCİke%20profili.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023f). *Suudi Arabistan Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5f15a35213b876d3e4564f8d/Suudi%20Arabistan%20C3%BCİke%20profili%20.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023g). *Arjantin Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5eff169d13b87612f80cb8c9/Arjantin%20C3%9Cİke%20Profili-2023.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023h). *Birleşik Arap Emirlikleri Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5efc837f13b876f898f3c35d/BAE%20C3%BCİke%20profili%20.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023i). *İran Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5efc83b513b876f898f3c363/%C4%B0RAN%20C3%BCİke%20profili%20.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023j). *Mısır Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5f0d69cc13b8769ff05749b4/MISIR%20C3%BCİke%20profili%20.pdf>
- T.C. Ticaret Bakanlığı (2023k). *Etiyopya Ülke Profili*. <https://ticaret.gov.tr/data/5f0da7d913b8769ff0574b33/Etiyopya%20C3%9Cİke%20Profili%202023.pdf>
- Türkmen, S. & Tıraş, H. H. (2022). BRICS-T Ülkelerinde Ekonomik Büyüme ve İnsani Gelişme İlişkisinin Ekonometrik Analizi. *Journal of Economics and Research*, 3(2), 1-16.
- UNDP (United Nations Development Programme). (2023). *Human Development Reports*, <https://hdr.undp.org/data-center/country-insights#/ranks>.
- Uçak, S. (2017). Cari denge ve ekonomik büyüme ilişkisi: Türkiye analizi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(2), 107-139.
- Ünsal, E. M. (2013). *Makro İktisat*. Genişletilmiş Onuncu Baskı, İmaj Yayıncılık.
- WB (The World Bank). (2023). DataBank, World Development Indicators, <https://data.worldbank.org/>
- Yücel, İ. H. (1997). Bilgi teknoloji politikaları ve 21. yüzyılın toplumu. *DPT, Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürlüğü Araştırma Dairesi Başkanlığı*, <https://turkoloji.cu.edu.tr/GENEL/yucel.pdf>.